

**«Det er jo ikke nødvendigvis slik at hvis du er
overvektig er du mindre fri i gymmen».**

En kvalitativ studie om lærerens erfaringer med overvektige elever i
kroppsøvningsfaget med fokus på forventninger, tilrettelegging og
erfaringer.

MARIE SLETTENE

VEILEDER

Tommy Haugen

Universitetet i Agder, 2022

Fakultet for Helse- og idrett

Institutt for idrettsvitenskap og kroppsøving

Master

Forord

Denne masteroppgaven markerer avslutningen på min studietid ved Universitetet i Agder. Etter fem år som student har jeg tilegnet meg mye ny lærdom og gode erfaringer. Jeg ser tilbake på en innholdsrik studietid der jeg har blitt kjent med mange flotte mennesker. Det siste semesteret som masterstudent har vært utrolig krevende, men det har også vært engasjerende og lærerikt.

Først og fremst vil jeg takke lærerne som deltok i studien min. Jeg vet at temaet kan være ømfintlig å uttale seg om og det var dere som gjorde det mulig for meg å skrive denne masteroppgaven.

Videre vil jeg takke min dyktige og motiverende veileder, Tommy Haugen, for god oppfølging og veiledning dette semesteret. Takk for engasjerende samtaler og takk for all støtte, tillit og tilbakemeldinger jeg har fått gjennom hele prosessen.

Jeg vil også å takke familie og venner for deres støtte og troen dere har hatt på meg. Til slutt ønsker jeg å takke min fantastiske samboer for god støtte hele veien, og for å ha gjort de vanskelige dagene litt enklere. Jeg er heldig som har slike fine mennesker i min omkrets.

Marie Slettene, 2022

SAMMENDRAG

Målet med denne studien er å undersøke hvordan lærere opplever overvektige elever i kroppsøvningsfaget, med et særlig fokus på tilrettelegging og hvilket synspunkt læreren har til elever med overvekt i faget. Studien har et kvalitativt design og datainnsamlingen har utgangspunkt i sju individuelle dybdeintervjuer. Tematisk analyse er metoden som er brukt for å analysere og vurdere innbragt empiri. Resultatene er delt opp i tre ulike hovedtema, «Forventinger», «Tilrettelegging» og «Erfaringer».

Resultatene i studien viser at lærerne hadde lavere forventninger til overvektige elever enn normalvektige elever i kroppsøvningsfaget. Resultatene viser også til at flertallet av lærerne tilpasset undervisningen for overvektige elever ved å dele elevene inn i ulike grupperinger, der fokuset ikke handlet om presentasjonen til elevene. Enkelte av lærerne tilpasset også undervisningen ved grundig planlegging, slik at overvektige elever skulle unngå å havne i ubehagelige situasjoner.

Det siste funnet gjort i studien omhandlet lærerens generelle erfaringer med overvektige elever i kroppsøvningsfaget. Resultatene viser til at alle lærerne hadde nulltoleranse for mobbing av elever med overvekt. Lærerne ønsket å forebygge negative holdninger, kommentarer og blikk ved å være «tett på» elevene. Informantene ønsket å forebygge mobbing med å anerkjenne forskjellighet i kroppsøvningsfaget. De gjorde dette med å snakke med elevene rundt temaet og understrekte at forskjellighet var positivt for mangfoldet. Lærerne hadde også erfaringer med at overvektige elever hadde lettere for å gi opp, eller ikke orket å delta i kroppsøvingstimene. Dette var en erfaring som de fleste av lærerne hadde opplevd gjennom sine år ute i praksisfeltet.

Nøkkelord: Kroppsøving, Overvekt, forventinger, tilrettelegging, erfaringer, forskjellighet.

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate how teachers experience overweight students in Physical Education, focusing on facilitation and what perspective the teacher has towards overweight students. The study has a qualitative design, and the data collection is based on seven individual in-depth interviews. Thematic analysis is the method used to analyze and evaluate brought-in empirics. The results are divided into three different main themes, «Expectations», «Facilitation» and «Experiences».

The results of the study show that the teachers had lower expectations towards overweight students than normal-weight students in Physical Education. The results also show that most of the teachers adjusted the teaching for overweight students by dividing the students into smaller groups, where the focus should not be on each individual's performance. Some of the teachers also adjusted the teaching by performing a more thorough planning, to avoid unpleasant situations for the overweight students.

The final result of the study shows the teacher's general experiences with overweight students in Physical Education. The results shows that all the teachers had no tolerance when it comes to bullying overweight students. The teachers had a wish to prevent negative attitudes, comments, and staring by being «close» to the students. The informants wanted to prevent bullying by recognizing differences in the physical education subject. They accomplished this by talking about the topic among the students and emphasizing that being different was positive for diversity. The teachers also experienced that overweight students more easily gave up or could not bear to participate in Physical Education classes. Several of the informants had experienced this problem during their years in the field of practice.

Keywords; Physical education, overweight, expectations, facilitation, experiences, diversity.

Innholdsfortegnelse

1.0 Introduksjon.....	6
1.1 Målet med studien.....	7
2.0 Teori.....	8
2.1 Overvekt og fordommer.....	8
2.2 Tilpasset opplæring.....	9
2.3 Marginaliserte elevgrupper i kroppsøvningsfaget.....	11
2.4 Inkluderende kroppsøving.....	12
2.5 Forskjellighet som utgangspunkt for læring.....	13
2.6 Tidligere forskning.....	14
3.0 Metode.....	16
3.1 Studiens vitenskapsteoretiske forankring.....	16
3.2 Kvalitativ tilnærming.....	16
3.3 Semi-strukturert intervjuform.....	17
3.4 Forberedelse: Rekrutering av informanter og utarbeidelse av intervjuguide..	18
3.5 Presentasjon av informanter.....	20
3.6 Gjennomføring av intervju.....	21
3.7 Datainnsamling: Transkribering, analyse og førforståelse.....	23
3.8 Etiske overveielser.....	25
3.9 Validitet og reliabilitet.....	26
4.0 Resultater og diskusjon.....	28
4.1 Forventninger til overvektige elever.....	28
4.2 Diskusjon «Forventninger».....	30
4.3 Tilrettelegging og tilpasning for overvektige elever.....	33
4.4 Diskusjon «Tilrettelegging og tilpasning».....	35
4.5 Lærerens erfaringer.....	39
4.6 Diskusjon «Erfaringer».....	40
4.7 Metodisk diskusjon.....	42
5.0 Oppsummering og veien videre.....	44
6.0 Referanseliste.....	46

1.0 Introduksjon

Kroppsøvfingsfaget er et sentralt fag som skal stimulere til livslang bevegelsesglede, og til å ha en fysisk aktiv livsstil med tanke på egne forutsetninger (Utdanningsdirektoratet, 2020). Faget skal også motivere elevene til å ha en helsefremmende og aktiv livsstil, selv etter avsluttet skolegang (Utdanningsdirektoratet, 2020). Skolen er mest sannsynlig den samfunnsarenaen der mangfold kommer sterkest til uttrykk (Flekkøy, 2019). Dette innebærer utfordringer og muligheter for elevene, men også for lærerne. Kroppsøvfingsfaget legger til rette for gode muligheter til å oppleve ulike normer, verdier og forskjellighet (Flekkøy, 2019). I kroppsøvfingsfaget møter elevene forskjelligheter hos hverandre som kan være blant annet oppførsel, væremåte, bevegelsesformer og ulik kroppskultur (Christensen, 2011, s. 5).

Læreren skal legge til rette for at elevene blir inkludert i et trygt læringsmiljø der elevene opplever tilhørighet og anerkjennelse (Christensen, 2011, s. 13). Videre følger det også av lov 17. juni 1998 om grunnskolen og den videregående opplæring (opplæringslova, 1998, § 1-3) at elevene har rett til tilpasset opplæring. Av ordlyden i bestemmelsen fremgår det at opplæringen skal tilpasses hver enkelt elev sine evner og forutsetninger (opplæringslova, 1998, § 1-3). Dette betyr i praksis at opplæringen skal tilpasses forutsetningene og evnene til den enkelte elev (Utdanningsdirektoratet, 2020). Dette kan by på utfordringer, for det er som oftest noen elever som havner på utsiden av elevgruppa.

I kroppsøvfingsfaget finnes det flere marginaliserte grupper. Marginaliserte grupper vil i denne sammenhengen bety grupper som ikke passer like godt inn, eller grupper som havner på utsiden av faget. En marginalisert gruppe kan blant annet være jentene i kroppsøvfingsfaget (Eriksen, 2012; Walseth & Hæhre, 2014). Kroppsøvfingsfaget kan nemlig oppleves som en hyllest til maskuliniteten og derfor få store konsekvenser for jenter (Walseth & Hæhre, 2014). En annen marginalisert gruppe i kroppsøvfingsfaget kan være elever med nedsatt funksjonsevne (Eriksen, 2012, s. 8). Forskning viser til at lærere er for inkludering, men at det kan bli «utfordrende» å få til i praksis med tanke på tilrettelegging og planlegging av barn med nedsatt funksjonsevne (Flekkøy, 2019). Det finnes også en gruppe som ikke har blitt sett og forsket like mye på enda, men som potensielt kan bli marginalisert, nemlig overvektige elever. Overvektige personer opplever ofte å bli sett på som en bekymring og et problem for omverden (Standal & Rugseth, 2015, s. 49). Grunnen til dette kan være at overvekt ofte ses i sammenheng med individuelle spise- og aktivitetsvaner (Standal & Rugseth, 2015, s. 49). En

vanlig antakelse å ha er at en overvektig person spiser for mye og beveger seg for lite, selv om man ikke vet noe sikkert om individets helse (Standal & Rugseth, 2015, s. 47-49).

Stigmatisering av overvektige kan ofte få følger som utestengelse og mobbing. Konsekvenser av dette kan utvikles til psykiske problemer, psykiske plager og redusert livskvalitet (Standal & Rugseth, 2015, s. 49).

Det er relevant å se nærmere på denne gruppen, siden det er gjort lite forskning på temaet i en skandinavisk sammenheng. Det finnes heller ikke mye forskning på feltet internasjonalt. Jeg vil derfor komme mer i dybden av temaet, og finne ut mer om denne potensielt marginaliserte gruppen i et kroppsøvingsperspektiv.

1.1 Målet med studien

Målet med denne studien er å undersøke lærerens erfaringer og opplevelser i forbindelse med overvektige elever i kroppsøvingsfaget.

Gjennom studien min ønsker jeg å belyse, tolke og diskutere hvilke forventninger læreren har til overvektige elever. Jeg vil også finne ut av hvordan læreren tilrettelegger for overvektige elever, og hvordan lærerne opplever og erfarer overvektige elever i kroppsøvingsfaget.

2.0 Teori

I dette kapitlet vil jeg presentere forskjellige tema og teori, som jeg finner relevant for denne studien. Jeg vil også vise til tidligere forskning på feltet, men det finnes fremdeles lite forskning angående temaet på barnetrinnet.

2.1 Overvekt og fordommer

Bevegelse og fysisk aktivitet er en stor del av oss mennesker, og henger ofte sammen med hvordan vi føler oss (Helse Norge, 2019). Fysisk aktivitet reduserer stress, gir bedre humør, mer energi og fremmer helsen (Helse Norge, 2019). Forskning viser at bevegelse eller fysisk aktivitet kan ha innvirkning på selvbilde, selvtillit og en positiv identitet (Fjørtoft et al., 2018, s. 5).

Ifølge Verdens helse-organisasjon (WHO) er overvekt en utfordring i dagens samfunn (Worlds Health Organization, 2021). WHO definerer overvekt og fedme som en overdreven, eller unormal fettakkumulering som kan svekke helsen (Worlds Health Organization, 2021). Overvekt kan forårsake helserisiko, både for den fysiske og mentale helsen til et individ (Afshin et al., 2017). Overvekt kan assosieres med en rekke medisinske tilstander, som ulike hjerte- og karsykdommer, diabetes type 2, astma, slitasjegikt og ulike kreftformer (Afshin et al., 2017). Tilstanden kan også gå utover det mentale aspektet til et individ, og kan forårsake mentale tilstander som for eksempel depresjon (de Wit et al., 2010).

Personer med overvekt møter ofte på fordommer og diskriminering (Rønold, 2020). Ifølge folkehelseinstituttet (FHI) er dette godt dokumentert blant voksne, men også blant barn og unge (Folkehelseinstituttet, 2016). FHI viser til at personer med overvekt ofte blir stigmatisert i samfunnet (Folkehelseinstituttet, 2016). Eksempelvis kan de bli de stemplet som late, umotiverte og mindre kompetente (Folkehelseinstituttet, 2016). Fordommer mot overvektige har vist seg å være vanlig også for helsepersonell (Jakobsen, 2017). Ifølge en studie gjort ved Universitetet i Agder, viste det seg at helsepersonell erfarte det som emosjonelt krevende å pleie pasienter med overvekt og fedme, på grunn av sårbarheten og annerledesheten til pasientgruppen (Robstad, 2017). Sykepleierne som deltok i studien så også på det å behandle overvektige pasienter som en mer fysisk utfordring, i forhold til normalvektige pasienter (Robstad, 2017). De deltakende sykepleierne hadde implisitte preferanser for tynne eller

normalvektige pasienter, og de oppfattet de tykke menneskene som mer late, umotiverte og at de hadde dårligere viljestyrke enn tynne mennesker (Robstad, 2017).

Det er ikke bare voksne mennesker fedme og overvekt rammer, men også barn og ungdom. Ifølge forskning viser det seg at opplæring om mosjon, kosthold og nye vaner kan hjelpe overvektige barn og nå en sunnere vekt (Helse Norge, 2019). Ifølge FHI gir overvekt barn og unge en ekstra utfordring i skapelsen av egen identitet, i en ellers sårbar og sensitiv periode av livet (Folkehelseinstituttet, 2016). Samtidig er det utfordrende dersom man intervenserer i barn og unges livsstil, for å kunne tilpasse disse barna i samfunnets estetiske normer (Folkehelseinstituttet, 2016). Ifølge helseundersøkelser fra FHI er om lag 1 av 6 barn i Norge overvektige. Det vil si en plass mellom 15 og 20 prosent av barn og unge i den norske befolkningen (Meyer et al, 2017). Dette vil si at de fleste lærere i Norge, trolig vil skaffe seg erfaringer med overvektige elever i skolen og kroppsøvfingsfaget i løpet av arbeidslivet.

2.2 Tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring er et begrep som betyr å tilrettelegge med varierte vurderingsformer, læringsressurser, læringsaktiviteter og læringsarenaer for den enkelte elev. Tilpasset opplæring gjelder ikke bare for elever, men også lærlinger, lærerkandidater og voksne. Hensikten med tilpasset opplæring er at alle skal få best mulig utbytte av opplæringen (Utdanningsdirektoratet, 2020). Skolen må også gi muligheter til utvikling og læring til alle elever, uavhengig av forutsetningene deres. Den enkelte elev har ingen individuell rett for særegen opplæring, men opplæringen skal tilpasses gjennom variasjon og tilpasninger for mangfoldet i elevgruppen (Utdanningsdirektoratet, 2020).

Begrepet «Tilpasset opplæring» har en sentral plass i skolen, men begrepet kan fort feiltolkes og være vanskelig å få til i praksis (Jenssen & Lillejord, 2010). Da begrepet først ble kjent i skolen ble begrepet forbundet med elever med særskilte behov, og ble oppfattet som endel av det spesialpedagogiske arbeidet i skolen, og knyttet til økonomisk kapasitet i en skolesammenheng (Jenssen & Lillejord, 2010). Begrepet er alt i alt et politisk vellykket begrep, men for praksisfeltet har begrepet vært svært avansert å realisere (Jenssen & Lillejord, 2010). Noen lærere vil tro at de enten mangler ressurser, kompetanse eller begge deler, men i det store bildet handler det om å være en god pedagog og bruke den kunnskapen man har tilegnet seg i nettverket sitt, for å beherske inkludering og tilpasset opplæring (Flekkøy, 2019). Andre begreper som «Spesialundervisning» og «Differensiering» ble ofte omtalt som

synonymer til «Tilpasset opplæring» (Jenssen & Lillejord, 2010). Dette hentyder til en annen oppfatning av begrepet der undervisningen krever spesiell ekspertise, slik som spesialundervisning. Med dette kan en lett få inntrykk av at tilpasset opplæring er noe ekstra som ikke vanlige lærere driver med eller er kvalifiserte for (Jenssen & Lillejord, 2010). Siden inkluderingen i skolen skulle stå som høyest prioritet, og elevene skulle bli tatt minst mulig ut av klassen, skulle læreren tilrettelegge for tilpasset opplæring i stedet for spesialundervisning (Jenssen & Lillejord, 2010). Elevene skulle inkluderes i fellesskapet, og de skulle ha rett til tilhørighet og deltakelse i klassen (Jenssen & Lillejord, 2010). I en skolepolitisk sammenheng er inkludering avgjørende (Standal & Rugseth, 2015, s. 15). Salamanca erklæringen som er en FN-erklæring om barns rettigheter til spesialpedagogiske behov, beskriver at alle barn har ulike evner, interesser og læringsbehov (Standal & Rugseth, 2015, s. 15). På bakgrunn av dette må det være et utdanningssystem som tar hensyn til mangfoldet blant elevene (Standal & Rugseth, 2015, s. 15).

Tilpasset opplæring ses i dag på som undervisningskvalitet og som et læringsfellesskap (Jenssen & Lillejord, 2010). Opplæringen skal i all hovedsak differensieres og tilpasses til den enkelte elev (Jenssen & Lillejord, 2010). Fra å kunne forstås som noe ekstra av det en lærer vanligvis gjør, forstås begrepet tilpasset opplæring i dag som god variert undervisning, slik at flest mulig elever får godt utbytte av opplæringen (Jenssen & Lillejord, 2010). Skolen pliktes til å tilpasse opplæringen, siden skolen har nødt til å gi alle elever muligheter til utvikling og læring uavhengig av forutsetningene deres (Utdanningsdirektoratet, 2020). Læreren har også et stort ansvar, siden læreren må tilpasse undervisningen til den enkelte elev (Utdanningsdirektoratet, 2020). Læreplanene er laget slik at de gir handlingsrom for tilpasninger (Utdanningsdirektoratet, 2020). Alle elevene skal kunne nå kompetansemålene, men hvordan elevene skal nå målene er individuelt (Utdanningsdirektoratet, 2020). Tilpasset opplæring innebærer at læreren og skolen skal ta utgangspunkt i elevenes forkunnskaper og planlegger undervisningen ut fra lærerplanen, med tanke på hvordan den enkelte elev lærer best (Utdanningsdirektoratet, 2020).

2.3 Marginaliserte elevgrupper i kroppsøvningsfaget

Ifølge forskning innenfor kroppsøvningsfaget, viser det til at kroppsøvningslærere ofte kan ha en tradisjonell tilnærming, og dermed kan ha lettere for å favorisere visse elevgrupper mens andre grupper blir marginalisert (Laxdal & Giske, 2019). Forskning viser også til at gutter trives bedre i faget enn jenter, ofte fordi undervisningsformene som blir benyttet passer bedre for det maskuline enn det feminine (Moen & Westlie, 2020). Det er også forsket på at elever som driver med idrett på fritiden opplever større tilhørighet i faget (Moen & Westlie, 2020).

Dowling (2016) anslår at kroppsøvningsfaget er en arena for de trente og idrettsflinke, og hevder at faget kan bidra til å forsterke sosiale forskjeller (Moen & Westlie, 2020). Derfor kan faget bidra til å skape både innenforskap og utenforskap, noe som kan føre til faglige og sosiale utfordringer (Moen & Westlie, 2020). Standal (2015) fokuserer derfor på viktigheten av en inkluderende undervisning i faget. Med dette mener han et læringsrom som omfavner alle elever. Heller dette enn tiltak rettet mot den enkelte elev, for dette kan bli veldig synlig i kroppsøvningsfaget (Aasland & Engelsrud, 2017). Inkluderende undervisning i praksis er en prosess som krever refleksjon av læreren med et mål om å øke deltakelsen, øke verdien av fellesskapet, øke demokratiseringen og til sist øke læringsutbytte for alle elever (Moen & Westlie, 2020). Kroppsøvningsfaget er det eneste faget på timeplanen der kropp og fysisk aktivitet står sentralt, og elevenes fysiske ferdigheter og innsats blottlegges på en helt annen måte enn i andre fag (Aasland & Engelsrud, 2017). Elever med funksjonsnedsettelse er en sårbar gruppe i kroppsøvningsfaget på grunn av nettopp det, og funksjonshemmede elever opplever ofte at de kommer til kort i faget (Eriksen, 2012, s. 4 -7). Det er ingen tvil om at funksjonshemmede også skal delta og være en del av faget, men den manglende kompetansen til læreren kan ifølge Eriksen være en stopper for dette (2012). Alle elever har rett til tilrettelagt undervisning etter den enkelte elevens funksjonsnivå (opplæringslova, 1998, § 1-3). Undervisningen må tilpasses, tilrettelegges og differensieres fremfor å fordufte (Eriksen, 2012, s. 8). Det kan være ytterst vanskelig for elever med funksjonsnedsettelse å oppleve undervisningen som meningsfull da de ofte ikke inkluderes i aktivitetene (Eriksen, 2012, s. 8).

Flerkulturelle elever kan også føle på forskjellighet i faget (Brattenborg & Engebretsen, 2007). Elever som for eksempel tilhører religionen islam kan ofte oppleve hindringer i faget (Brattenborg & Engebretsen, 2007). Hindringene kan være blant annet være kledning,

kroppskontakt og sosialt samvær. Det er heller ikke uvanlig at det er strengere regler for hvordan jentene skal oppføre seg i faget (Brattenborg & Engebretsen, 2007).

Religionen forbyr blant annet fri sosial omgang mellom jenter og gutter, og ifølge Engebretsen (2007) får ofte heller ikke kjønnene lov å berøre hverandre. Dette kan by på utfordringer i kroppsøvningsfaget, siden faget i stor grad omhandler kroppslig samarbeid og berøring (Brattenborg & Engebretsen, 2007). Det er og viktig å poengtere at ikke alle muslimer har disse utfordringene i faget, men at ulike religioner og livssyn kan gjøre utslag for hvilke begrensninger elevene møter i kroppsøvningsfaget (Brattenborg & Engebretsen, 2007).

Den siste elevgruppen som ofte kan bli marginalisert i kroppsøvningsfaget er overvektige elever. Dette kan være fordi at annerledeshet blir oppfattet av lærere og medelever og, kan danne et «Dissonant miljø» (Skaalvik & Skaalvik, 2007). I et dissonant miljø kan annerledesheten oppfattes som noe negativt, siden mennesker ofte vurderer hverandre utfra synlige trekk og danner egne oppfatninger om menneskers karakter (Goffman 1963). Holdninger og fordommer har alle erfaringer med enten det gjelder personer med annen kulturell eller religiøs bakgrunn, funksjonsnedsettelse eller overvekt (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). Det kan oppleves som komplisert å gi slipp på fordommene sine i ulike sosiale settinger og anledninger (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). Det krever at hvert enkelt individ har et aktivt forhold til sine forestillinger av andre medmennesker (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). Fordommene man kjenner på må kunne settes til side og fordommene må erkjennes og gjenkjennes for at dette skal oppnås (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). For å unngå et dissonant miljø der fordommer og holdninger dominerer må kroppsøvningslæreren se på elevene som et individuelt subjekt med en egen historie (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). En helt grunnleggende oppgave for kroppsøvningslæreren er å se på alle elevene som unike personer, fremfor et antall kilo og vise elevene interesse og respekt (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). Dette bør læreren utstråle og videreføre til elevene slik at man får et mer trygt og åpent miljø, et miljø der alle er likestilte uansett bakgrunn og forutsetninger fremfor et dissonant miljø.

2.4 Inkluderende kroppsøving

I en inkluderende kroppsøving må kroppsøvningslæreren verdsette alle elever (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Alle elever må aksepteres for den de er, uavhengig av evner og

forutsetninger, med dette må også kroppsøvlingslæreren akseptere elevenes kropper slik de er heretter (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Videre er kroppsøvlingslæreren jobb ifølge læreplanen å bidra til at barn og unge utvikler god selvfølelse, selvforståelse, identitetsfølelse og en positiv oppfatning av kroppen (Utdanningsdirektoratet, 2020).

Dersom læreren forteller overvektige elever direkte eller indirekte at kroppen deres ikke er god nok, er det svært lite sannsynlighet for at målene med faget vil bli oppnådd (Standal & Rugseth, 2015, s. 52).

Kroppsøvlingsfaget skal ikke få elevene til å gå ned i vekt, eller gjøre elevene tynne (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Elevene skal ikke føle seg utpekt dersom de er overvektige, og de skal føle seg like mye ønsket i faget som normalvektige elever (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Samtidig kan overvektige elever ha en fysisk og psykisk påkjenning som kan gjøre deltakelse i faget lite lystbetont og derfor utfordrende for den enkelte (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). For å oppnå inkluderende kroppsøving må læreren erkjenne forskjellighet og undervise faget deretter (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Læreren bør ta hensyn til elevmangfoldet, og som overvektig kan elevene bli oppslukt i aktivitetene på lik linje med alle andre elever (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Lystige aktiviteter kan bidra til at en tung kropp kan oppleves som spenstig, lett, lekende, smidig og sterk (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Det er også viktig å poengtere at overvektige barn kan ha gode ferdigheter i kroppsøvlingsfaget, derfor er det ikke nødvendigvis en selvfølge at de trenger ekstra tilrettelegging og oppmerksomhet (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Dersom elevene stadig føler på annerledeshet kan dette føre til ekskludering fremfor inkludering (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Dette kan derfor oppleves som et pedagogisk dilemma eller en inkluderingsutfordring for kroppsøvlingslæreren (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Alle barn er forskjellige, og kroppsøvlingsstimene bør derfor tilrettelegges deretter (Standal & Rugseth, 2015, s. 53).

2.5 Forskjellighet som utgangspunkt for læring

I en skoleklasse er spekteret av forskjellighet vidt, og for å oppnå inkludering av hele mangfoldet i kroppsøvlingsfaget trenger læreren kompetanse og bevissthet rundt forskjellighet (Aamli, 2015). Det er viktig at kroppsøvlingslæreren er bevisst på disse forskjellene og legger til rette for dem (Aamli, 2015). Kroppsøving er som nevnt et fag der det blir veldig synlig hvordan elevene opererer gjennom kroppen på ulikt vis (Aasland & Engelsrud, 2017).

Elevene blottlegger seg selv og viser frem sin egenart i faget på en annerledes måte enn i andre skolefag (Aamli, 2015).

Det er viktig at kroppsøvlingslæreren anerkjenner forskjelligheten blant elevene og tilrettelegger derifra (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Elevene trenger å se at alle er forskjellige, men at de allikevel kan oppleve læring og mestring på grunnlag av dette (Aamli, 2015). Dersom elevene kan håndtere forskjellighet i faget kan dette ofte knyttes til identitetsutvikling (Aamli, 2015). Læreplanen legger også vekt på identitet utforskning og elevene skal oppleve et variert fag der forskjellighet kommer til uttrykk (Utdanningsdirektoratet, 2019). Elevene skal gjennom fysisk aktivitet og psykisk helse utvikle forståelse for at alle elever har ulike muligheter og forutsetninger, og elevene skal anerkjenne forskjelligheten blant mangfoldet ved å inkludere alle (Utdanningsdirektoratet, 2019). Dermed kan forskjelligheten i mangfoldet bli et utgangspunkt for læring.

2.6 Tidligere forskning

Det har tidligere blitt utført noe forskning på tematikken overvektige elever og kroppsøving, forskning som i større grad omhandler eldre elevgrupper eller studenter med overvekt i kroppsøvlingsfaget. Flere amerikanske studier omhandler hvordan læreren opplever overvektige elever i kroppsøvlingsfaget, men disse studiene omhandler i stor grad hvordan lærerne opplever dette på videregående nivå, eller eldre elever enn på barneskolen. Totalt sett er det, etter det jeg kjenner til, mangelfull empiri på denne tematikken, og da særlig fra norsk kontekst.

En studie fra USA tar for seg eksakt samme tema som denne studien, bare med tenåringer. Studien viste til at lærerne som deltok forsøkte å behandle elevene likt, men oppfattet innsatsen til de overvektige elevene som varierende (Li & Rukavina, 2012). Studien viste også til at lærerne så på overvektige elever som et ansvar og en utfordring i kroppsøvlingsfaget (Li & Rukavina, 2012). Li & Rukavina (2012) har også forsket mye på elever med overvekt i denne sammenhengen og har utført flere studier med dette fokus. En annen studie fra USA forsket på hvordan overvektige elever på videregående opplevde kroppsøvlingsfaget (Trout & Graber, 2009). Resultatene fra studien beskriver at de overvektige elevene viste bekymring over å prestere ovenfor de andre jevnaldrende elevene (Trout & Graber, 2009). Bekymringen var på grunn av usikkerheten rundt egen kropp

(Trout & Graber, 2009). Dette resulterte i at de overvektige elevene ikke ønsket å delta i kroppsøvingstimene (Trout & Graber, 2009).

En nyere studie gjort på feltet, hvor det ble forsket på om lærere gav overvektige elever dårligere karakter, ble det lagt frem overraskende resultater. Funnene som ble fremlagt i studien viste til at lærerne faktisk gav overvektige elever dårligere karakter på grunn av deres (lærernes) negative holdninger til overvekt (Glock & Schuchart, 2021). Ifølge lærerne ble deres fordommer lagt til side, men likevel viste resultatene at den samme presentasjonen ble vurdert dårligere fordi elevene var overvektige (Glock & Schuchart, 2021).

3.0 Metode

I dette kapittelet presenteres det metodiske grunnlaget for dette masterprosjektet. Jeg vil først presentere den vitenskapsteoretiske tilnærmingen, forståelse, og min forskerrolle for studien. Videre fremlegges valget av kvalitative forskningsintervjuer; forberedelse, gjennomføring og bearbeidelse av intervjuene. Deretter vil jeg gå i detalj om hvordan transkribering- og analyseprosessen ble gjennomført og bearbeidet. Jeg vil også gjøre rede for min førforståelse av tema. Avslutningsvis vil jeg diskutere metodens validitet, reliabilitet og overførbarhet.

3.1 Studiens vitenskapsteoretiske forankring

Den vitenskapsteoretiske forankringen omhandler hvilke kriterier som ligger til rette for forskningen. Dette vil ha betydning for hvilken kunnskap forskeren søker etter (Thagaard, 2018). Det vitenskapsteoretiske forståelsesmønsteret blir et grunnlag for studien, som blir gjenspeilet i studiens formål, eller målet med studien. På bakgrunn av at jeg i denne studien utforsker og undersøker kroppsøvlingslæreres opplevelser og erfaringer med overvektige elever, blir oppgaven min plassert inn under et samfunnsvitenskapelig paradigme, som baserer seg på teorier om fortolkning som kan ses på som hermeneutikk, og menneskelig erfaring som knyttes opp mot fenomenologien (Laake et al., 2008). Den fenomenologiske tilnærmingen ønsker en innsikt i intervjupersonenes egne beskrivelser og perspektiver, samtidig som tilnærmingen vil undersøke hvordan verden oppleves av dem (Kvale & Brinkmann, 2015). Denne studien har som mål å forstå hvilke synspunkter og erfaringer intervjupersonene har angående overvektige elever i kroppsøvlingsfaget. Ved hjelp av beskrivelser fra informantene og grundig analyse av datamaterialet, ønsker jeg å anskaffe en dypere forståelse av fenomenet som blir belyst.

3.2 Kvalitativ tilnærming

For å få tak på den informasjonen jeg har ettertraktet til studien min, har jeg benyttet meg av et kvalitativt forskningsperspektiv. Jeg har valgt denne tilnærmingen, fordi jeg er interessert i informantenes virkelighet. Detaljerte naturlige beskrivelser, opplevelser og erfaringer er det jeg er ute etter for å belyse studien min på best mulig vis.

Kvalitativ forskningsmetode eller kvalitativ tilnærming innhenter informasjon om virkeligheten ved hjelp av ord eller språk (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 89). Fremstillinger av virkeligheten beskrives i tekstformatering, enten i ordning av rene nedskrivninger av hva

personer sier, eller i form av hva forskeren selv skriver ned, ettersom forskeren ofte observerer og erfarer personenes uttrykk og aspekt (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 89). Kvalitativ forskning omhandler også å studere ting i deres naturlige settinger, der forskeren prøver å forstå og tolke ulike fenomener fra den oppfatningen folk gir dem (Ryen, 2012, s. 18). Kvantitativ metode derimot tolkes ofte gjennom tall og store undersøkelser, der undersøkelsene er ekstensive. Med det menes at det er mange ulike enheter som undersøkes, og ofte ønsker man som forsker å kunne generalisere resultatene fra den gitte undersøkelsen til å gjelde utover utvalget (Jacobsen, 2015, s. 141). Et eksempel på kvantitativ forskning kan være spørreundersøkelse, der ofte mange personer deltar. Den kvalitative metoden tas gjerne i bruk dersom forskeren ønsker litt mer intensive undersøkelser med færre individer som deltar. Forskeren er ofte på jakt etter enkeltindividets meninger, erfaringer og opplevelser knyttet til en eller flere bestemte situasjoner (Jacobsen, 2015, s. 141). Eksempler på kvalitative forskningsmetoder kan være observasjon, individuelt intervju, fokusgruppeintervju eller dokumentanalyse som vi kan kalle for ulike casestudier. En casestudie er hovedsakelig en samlebetegnelse for en rekke forskningsdesign med bestemte variasjoner (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 63). Kvalitative forskere hevder at de kan få tak i en dypere forståelse av sosiale fenomener i kvalitativ forskning fremfor kvantitativ forskning (Ryen, 2012, s. 19). Dette mener forskerne fordi kvalitative spørreundersøkelser kan ha mange feilkilder, for eksempel kan personer svare raskt uten å tenke seg om med ønske om å bare bli ferdig med det (Ryen, 2012, s. 19). Kvalitativ forskning foretrekker mer naturlige data som personlige intervju, eller observasjon der mening fremfor handling er å foretrekke i et forskningsperspektiv (Ryen, 2012, s. 20).

3.3 Semi-strukturert intervju

Innenfor den kvalitative tilnærmingen finnes det i hovedsak tre former for intervju, det strukturerte intervjuet, det ustrukturerte intervjuet og det semi-strukturerte intervjuet (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 120). I det strukturerte intervjuet er spørsmålene utformet på forhånd og forskeren skal aldri improvisere ved å endre spørsmålstillingene, eller ved å legge til svarkategorier (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 120). Forskeren går frem på en såpass standardisert måte som om forskeren følger et manus fra et teaterstykke (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 120). I det ustrukturerte intervjuet derimot er ingen spørsmål utformet på forhånd, og det er mer fokus på observasjon av individet eller individene (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 120). I mitt tilfelle har jeg benyttet meg av det semi-strukturerte intervjuet

innenfor kvalitativ forskning. Det semi-strukturerte intervjuet som også kan omtales som det halvstrukturerte intervjuet, har som hovedmål å forstå informantens perspektiv, eller virkelighetsoppfatning (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121). Forskeren er også åpen for at informantene selv kan introdusere andre temaer enn hva forskeren hadde tenkt ut på forhånd (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121). I denne intervjuformen prøver begge parter (forsker og forsker deltakere) å forstå og oppleve mening i samtalen (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121). I mitt tilfelle har jeg valgt å benytte meg av det semi-strukturerte intervjuet, for å få en bredere forståelse av informantenes virkelighet. Jeg har valgt å gjennomføre sju forskjellige semi-strukturerte intervjuer med sju forskjellige kroppsøvingslærere. Det semi-strukturerte intervjuet setter søkelys på informantenes opplevelse av tema og intervjuformen brukes for å få informantene til å snakke om dagligdagse situasjoner og hendelser (Kvale & Brinkmann, 2015). Ved å ta i bruk denne intervjuformen kan forsker og informant snakke på et enkelt nivå om samtaler fra hverdagen, men samtidig har et profesjonelt formål. Intervjuet gjennomføres derfor ved hjelp av en intervjuguide, hvor det tas opp temaer med forslag til spørsmål og eventuelle oppfølgingsspørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015).

3.4 Forberedelse: Rekruttering av informanter og utarbeidelse av intervjuguide

Ifølge Schreier (2018) er det forventet at forskere som bruker den kvalitative metoden reflekterer nøye utover utvalg av informanter i en undersøkelse. Utvelgelsen min av informanter dreide seg hovedsakelig om tre ulike aspekter: 1) Informanten må undervise i kroppsøvingsfaget på barnetrinnet; 2) Informanten må ha flere år med erfaring; og 3) Informanten ønsker å dele erfaringer og opplevelser angående overvektige elever i kroppsøvingsfaget.

Jeg startet rekrutteringen med å forhøre meg rundt via bekjente lærere. Hadde de eventuelt noen kollegaer som var kompetente og engasjerte, som kunne tenke seg å delta i undersøkelsen. Jeg fikk omsider tak i sju kroppsøvingslærere fra forskjellige skoler i Agder, som underviste på 1 - 6 trinn. En informant underviste i kroppsøvingsfaget på 1.trinn, to underviste på 3.trinn, tre på 4.trinn og en på 6.trinn. Alle lærerne var fra mellom 40- 62 år, og hadde flere års erfaring fra feltet. Alle informantene hadde undervist i faget i mer enn 10 år. Alle informantene har hatt fra 4 til 10, eller flere forskjellige klasser i kroppsøvingsfaget. Dette medførte at jeg vurderte informantene som kompetente nok til å delta i studien min.

Informantene hadde tre ting til felles: 1) De er alle aktive kroppsøvingslærere; 2) De er kontaktlærere for elevgruppen de underviser for i kroppsøvingsfaget; og 3) De er alle kvinner. Det å intervju sju forskjellige kvinner og ingen menn kan by på noen utfordringer i forhold til forskjellighet i faget. Det som blir en vesentlig mangel, er at vi ikke får synliggjort om det er noen forskjell på mannlige og kvinnelige kroppsøvingslærere når det kommer til opplevelser og erfaringer rundt tema. Jeg hadde i utgangspunktet ønsket å kunne vurdere forskjellen på undervisning og kjønn i faget, men ettersom det er flere kvinnelige lærere som jobber innenfor læreryrket, opplevde jeg det som krevende å få tak i menn til studien. Utfordringen er også den snevre tiden for masterprosjektet, og det er en av grunnene til at jeg sa meg fornøyd med et separat kjønn i undersøkelsen.

Intervjuguiden som er benyttet for intervjuene er vedlagt i denne oppgaven som (Vedlegg 1). Grunnen til at en intervjuguide kan benyttes som et sentralt hjelpemiddel for en forskningsoppgave er for å kvalitetssikre at de sentrale temaene i prosjektet blir besvart (Thagaard, 2018). Utgangspunktet for intervjuguiden omhandler spørsmål rundt lærerens opplevelser og erfaringer, angående overvektige elever i kroppsøvingsfaget. Guiden gir en oversikt over hvilke temaer som ble ved valgt på forhånd og hvilke spørsmål informantene ble stilt. Ved å utarbeide en intervjuguide kan det gi forskeren en ekstra trygghet når det gjelder hvilke spørsmål som skal stilles, og for at forskeren slipper å tenke ut hva neste spørsmål kan være. Spørsmålene er formulert som åpne spørsmål, da dette er hensiktsmessig for å prøve å få innsikt i informantenes virkelighet og mer detaljerte beskrivelser (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg har også valgt lærerintervjuer fremfor elevintervjuer. Dette er fordi jeg ikke setter søkelys på elevenes erfaringer i denne studien, men lærerens. Det er lærerens erfaringer jeg ønsker å komme i dybden av. Det er kan også være et sensitivt og ømfintlig tema for elevene, og jeg ønsket å ikke utsette noen elever for noen form for ubehag. Det er også en større og mer komplisert prosess å få godkjent elevintervjuer, enn lærer intervjuer med tanke på samtykke av mindreårige.

3.5 Presentasjon av informanter

Jeg vil ta en kort presentasjon av hver informant, for å gi et bredere syn inn i informantenes reelle virkelighet. Presentasjonen vil være uten direkte, eller indirekte personidentifiserende informasjon, slik at informantene opprettholder sin anonymitet. Jeg har gitt hver av informantene et fiktivt navn. Navnene er «vanlige» norske jentenavn som jeg har valgt å presentere i alfabetisk rekkefølge.

Anne

Anne er 55 år gammel og har undervist i kroppsøvningsfaget i 30 år. Hun har også hatt rundt tretti forskjellige klasser i faget og er nå kontaktlærer på 6.trinn. Anne har også erfaring med å være barneidrettsleder og er derfor veldig opptatt av kroppsøvningsfaget.

Beate

Beate er også 55 år gammel, og har i likhet med Anne 30 år med erfaring i faget. I kroppsøvningsfaget har hun undervist femten klasser. Beate har mest erfaring fra 1- 4 trinn. Hun er nå kontaktlærer på 1.trinn og stortrives som kroppsøvningslærer for de minste på skolen.

Cecilie

Cecilie er den yngste av alle informantene. Hun er 40 år gammel. Cecilie har hatt fire ulike klasser, og undervist i åtte år i kroppsøvningsfaget. Hun er nå kontaktlærer på 3.trinn.

Dina

Dina er 49 år gammel med 25 års erfaring fra kroppsøvningsfaget. Hun har hatt seks forskjellige klasser i faget og er nå kontaktlærer på 4.trinn.

Else

Else er 56 år gammel, og har 20 års erfaring fra faget. Hun er nå kontaktlærer på 4.trinn. Else har undervist ti ulike klasser i faget og er den eneste informanten med etterutdanning i kroppsøving faget. Else tok et år på idrett etter ferdig lærerutdanning.

Frida

Frida er den eldste informanten med 25 års erfaring fra kroppsøvingsfaget. Hun er 61 år gammel og har undervist ti klasser i faget. Hun er nå kontaktlærer på 3.trinn.

Gina

Gina er den siste informanten, som presenteres. Hun har i likhet med flere av informantene, hatt ti ulike klasser i kroppsøvingsfaget. Hun er 52 år gammel, og har undervist 26 år i faget. Gina er nå kontaktlærer på 2.trinn.

3.6 Gjennomføring av intervju

Før jeg begynte å stille informantene spørsmål til studien min, måtte jeg forsikre meg om at de fremdeles ønsket å delta, og at de fremdeles ville gi meg deres samtykke. Jeg ga dem først et informasjonsskriv, der studiens hensikt ble beskrevet. Videre ble det beskrevet at de ble anonymisert, og at det også var mulighet for informantene å trekke seg før, underveis, eller etter intervjuet, dersom de angret på deltakelsen (Informasjonsskriv vedlegg 2). Jeg forklarte dette for dem muntlig. Jeg ga dem så et samtykkeskjema der en signatur fra hver enkelt informant var nødvendig før intervjuene kunne starte (Samtykkeskjema vedlegg 3).

I forkant av intervjuene hadde jeg allerede gjennomført et pilotintervju. Pilotintervjuet gjennomførte jeg ved hjelp av en bekjent på studiet mitt som også hadde kompetanse i kroppsøvingsfaget. Dette ga meg anledning til å prøve meg i rollen som intervjuer, og mulighet for å gjøre endringer underveis. Av min bekjente studievenn fikk jeg tillatelse til å ta opp intervjuet på lydfil. Dette gjorde det enklere for meg å vurdere meg selv som intervjuer. Gjennom å lytte til lydfilen på et senere tidspunkt, fant jeg ut av hvilke justeringer og endringer jeg burde benytte meg av. Jeg fant også ut av at jeg kunne være mer åpen for stillhet enn å gå direkte videre til neste spørsmål. På denne måten kunne informantene få bedre tid til å formulere seg, reflektere over spørsmålet, og dermed mest sannsynlig gi mer detaljerte svar og beskrivelser. Ved å utføre et pilotintervju, fikk jeg også erfare omtrent hvor lang tid et enkelt intervju tok. Jeg kunne derfor informere informantene på forhånd om hvor lang tid de måtte beregne å sette av til intervjuet. Intervjuene foregikk innenfor en treukers periode, og hvert intervju tok omtrent en halvtime.

Da jeg gjennomførte det semi-strukturerte intervjuet med informantene benyttet jeg meg av intervju-guiden gjennom hele intervjuet. Dette gjorde jeg for egen trygghet, og for at jeg dermed ble mest mulig forberedt på de spørsmålene jeg skulle stille, og for eventuelle oppfølgingsspørsmål. Jeg visste også at det kunne være en fordel å gjennomføre intervjuene på en arena som er godt kjent for informantene, slik at informantene kunne oppleve en atmosfære de følte seg trygge i. En av de viktigste oppgavene til den som intervjuer er nettopp å skape en god atmosfære, slik at informantene har lyst å uttale seg (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 127). Jeg la derfor til rette for dette, og møtte informantene på den arenaen de ønsket å bli intervjuet. Jeg var hjemme hos to av informantene på kveldstid og gjennomførte intervjuene, mens resten av informantene valgte å møte meg på arbeidsplassen sin. Grunnen til at to av informantene ønsket hjemmebesøk, var fordi de hadde det ganske travelt i arbeidstiden på dette tidspunktet, men ønsket likevel å stille til intervju. Hjemme hos informantene var det en rolig og god atmosfære. Jeg bemerket meg at informantene virket komfortable, og vi fikk jobbe uten noen form for forstyrrelser. På skolene oppholdt vi oss i lukkede grupperom uten forstyrrelser fra elever eller kollegaer. For at jeg skulle klare å konsentrere meg om intervjuets dynamikk og emne, fikk jeg låne en diktafon fra veileder, og kunne derfor gjøre lydopptak underveis. Dette fikk jeg også samtykke av fra alle informantene. Jeg innledet hvert intervju med en uformell prat med en kort presentasjon om meg selv og studien min. Den første delen av intervjuet omhandlet hvem informantene var. Hva alderen deres var, hvor lenge de hadde undervist, og hvor mange skoleklasser de hadde undervist i kroppsøvningsfaget. Videre spurte jeg om hvordan de opplevde seg selv som kroppsøvningslærere. Den andre delen av intervjuet handlet om informantenes opplevelser og erfaringer med overvektige elever, eller marginaliserte elevgrupper i kroppsøvningsfaget. Den siste og tredje delen av intervjuet omhandlet hvordan lærerne motiverte og tilrettela undervisningen for elevene i faget. Jeg opplevde at intervjuene hadde god flyt, og at samtalen virket naturlig. Jeg understrekte også før intervjuene startet at det ikke fantes noen riktige, eller gale svar, og at jeg var interessert i å høre om deres personlige opplevelser og erfaringer rundt temaet. Med dette prøvde jeg å unngå å stille ledende spørsmål til informantene. Jeg var bevisst på å stille så åpne spørsmål og oppfølgingsspørsmål som mulig.

3.7 Datainnsamling: Transkribering, analyse og førforståelse

I dette delkapittelet vil jeg forklare hvordan jeg valgte å transkribere datamaterialet, samtidig som jeg vil belyse hvordan jeg bearbeidet dette. Jeg vil også legge frem hvordan jeg analyserte datamaterialet og hvilken analytiskmodell jeg har tatt utgangspunkt i.

Avslutningsvis vil jeg informere om min førforståelse av tema.

Transkribering

Ved transkribering er det viktig at det er forskeren selv som transkriberer opptakene, slik at forskeren kan lytte til opptakene, og stadig gjøre nye oppdagelser (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 164). Jeg startet med å transkribere intervjuene relativt raskt etter at hvert enkelt intervju var fullført. Dette gjorde jeg fordi intervjuene og samtalen fremdeles var ferskt i minnet. Dersom noe var utydelig fra lydfilen, var det lettere å tolke og rette opp i dette under transkriberingen. Lydopptakene ble oversatt fra muntligform til skriftformat. Eventuelle dialekter ble oversatt til bokmål for å bevare anonymiteten til informantene, men også for å gjøre tekstformatet mer forståelig og lettlest. Jeg opplevde at lydfilene var av høy kvalitet, og det var sjeldent et problem å transkribere intervjuene ordrett. Transkriberingen ble som nevnt omgjort fra dialekt til bokmål, og jeg valgte å kutte ut ord, eller lyder der informanten virket betenkt. Det vil si lyder som «ehhhm», «hmm» eller lignende. Transkripsjonsprosessen resulterte i nærmere 40 sider med transkripsjon med en linjeavstand på 1.5. Tekstformatet endte med 15 203 ord. Se (Vedlegg 4) som et eksempel på transkribert intervju til denne studien.

Analyse

Tematisk analyse er en metode som er konstruert for å analysere, rapportere og identifisere data (Braun & Clarke, 2008). Jeg har benyttet meg av denne metoden for å gi en mer detaljert redegjørelse for min datainnsamling. Målet med tematisk analyse er å beskrive ulike mønstre på tvers av kvalitative data, og forstå informantenes opplevelse av en realistisk hverdag i stor detalj (Braun & Clarke, 2008). Tematisk analyse går ut på å undersøke erfaringer, hendelser, meninger og realiteter som anerkjenner måten informantene opererer i samfunnet (Braun & Clarke, 2008). Tematisk analyse lar forskeren selv bestemme hvilke temaer man skal ta for seg i analysen. De temaene som trekkes ut kan gi en mer detaljert og nyansert redegjørelse, for en gruppe temaer, eller et bestemt tema i dataene (Braun & Clarke, 2008).

Analyseringen av datamaterialet ønsket jeg å utføre grundig, slik at det ville være liten sjans for å gå glipp av relevante funn til studien. Jeg benyttet meg derfor av metoden tematisk analyse. Det første jeg gjorde før jeg begynte å analysere, var å få en oversikt over datamaterialet, og deretter finne ut hvilke temaer jeg ønsket å belyse. Temaene ble naturlig utviklet på bekostning av de tre delene i intervjuguiden. Utgangspunktet ble derfor temaene: forventinger, tilrettelegging og erfaringer. Hovedsakelig i intervjuguiden er temaene: Kroppsøvlingslæreren, tilrettelegging/inkludering og erfaringer. Jeg byttet derfor ut det førstnevnte tema med forventninger, ettersom dette kunne være mer relevant for studien. For å finne nytteverdien for de tre temaene måtte jeg sile ut uvesentlige elementer og forholde meg til hva som kunne være relevant, og med dette finne ulike utsagn som dreide seg om hovedtemaene. For å oppnå dette delte jeg opp de ulike temaene i fargekoder, som ifølge Braun & Clarke (2008) kan være nyttig for en grundig analyseringsprosess (Braun & Clarke, 2008). Det som omhandlet tema tilrettelegging i data-transkriptet ble gult, erfaringer ble rosa og holdninger ble grønt. Da jeg så analyserte meg gjennom datamaterialet kunne jeg markere i farger etter de ulike temaene, noe som gjorde datamaterialet mer oversiktlig. Videre plasserte jeg forskjellige elementer fra de tre temaene i forskjellige tabeller. En tabell til hvert hovedtema. Her fant jeg ut av hvilke underkategorier jeg skulle belyse på bakgrunn av hvilke funn jeg fant frem til. I neste kapittel skal jeg ta utgangspunkt i de tre hovedtemaene. Der skal jeg vise til mine funn fra studien og deretter diskutere disse funnene opp mot egne hypoteser og relevant teori.

Førforståelse

Min førforståelse eller forforståelse kan ha påvirket resultatene i studien. Etnografisk analyse er et begrep som har sammenheng med førforståelse, og har som en overordnet hensikt å gjennomføre kulturelle tolkninger og analyser (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 159). Resultatene fra en spesifikk etnografisk studie er en kombinasjon av personligheten og biografien til etnografen i interaksjon med et spesifikt område på en unik måte (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 159). Forståelsen som utvikler seg i en etnografisk studie, blir dermed en sosial konstruksjon av de faktiske forhold og forskeren anerkjenner at han eller hun, har betydning for tolkningen av analysen (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 159). Tolkingen av analysen handler om hva forskeren forstår utfra datamaterialet, og hvilke fakta, figurer og funn som blir presentert, avhenger av forskerens forståelse av analysen (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 159). Hovedsakelig gjør forskeren materialet som samles inn forståelig ved

hjelp av termer innenfor sitt eget rammeverk (Wolcott, 2008: Postholm & Jacobsen, 2018, s. 160).

I mitt tilfelle ønsket jeg å forske på tema, ettersom jeg personlig har erfaring med at overvektige elever i kroppsøvningsfaget ofte kan bli stigmatisert. Dette er noe jeg har erfart fra tidligere praksis og tidligere skolegang. Som en følge av det ønsket jeg å utforske tema grundigere. Hvordan jeg som forsker har analysert og tolket datamaterialet kan derfor ha betydning for min førforståelse av tema. Selv om mine egne erfaringer og forventninger kan utgjøre en betydning, har jeg i all hovedsak prøvd å legge bort min egen dømmekraft for at studien skal fremstå mest mulig objektiv og troverdig for leseren, men det er opp til leseren selv å bedømme om studien fremstår troverdig eller ikke. En annen grunn til at jeg ville forske på temaet er som tidligere nevnt at det er gjort lite forskning på feltet i en nordisk kontekst.

3.8 Ethiske overveielser

Kravet om å fremstille realistiske og troverdige resultater, og at man samtidig skal beskytte informantene mot uheldige konsekvenser, så må forskeren i fortrolighet foreta etiske vurderinger og etiske hensyn (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 35). Ifølge Kvale & Brinkmann (2015) viser dette til noen sentrale områder som bør tas hensyn til i tilsvarende omstendigheter: Informertsamtykke, konsekvenser og konfidensialitet. Jeg skal nå gå gjennom de samtlige områdene hver for seg.

Informert samtykke skal sikre at informantene deltar frivillig, og at de skal vite hva de begir seg ut på. Som tidligere nevnt i kapittelet ga jeg alle informantene et informasjonsskriv og samtykkedokument, som jeg ga dem samme dagen intervjuene fant sted. Informantene fikk med dette informasjonsskrivet gode beskrivelser om studien min og hva deltakelsen innebar. I informasjonsskrivet ble det også opplyst om hvem som var ansvarlig institusjon, konsekvenser ved deltakelse, og om anonymisering og konfidensialitet. Det ble også som nevnt tidligere at deltakelsen er frivillig, og at deltakerne kunne trekke seg når som helst uten og måtte oppgi grunn. Det ble også understreket at informantene til og med kunne velge å trekke seg etter intervjuet var over, og etter at de hadde signert dokumentet. Informantene ble også opplyst i informasjonsskrivet om at båndopptaker var ønsket å benytte. De ble også opplyst om at lydfilet slettes etter at masteroppgaven er levert. Alle informantene var positive til deltakelse og lydopptak.

Konsekvenser av deltakelsen til informantene er ikke forbundet med noen åpenbare risikoer eller ulemper. Det er ikke innhentet eller opplyst om noen form for sensitiv informasjon, personer og stedsnavn er uteblitt fra transkripsjonene. I forbindelse med denne studien kan temaet rundt overvekt være ømfintlig for enkelte lærere. Det kan være ømfintlig siden læreren kan være overvektig selv, og kan føle på en slags sårbarhet rundt tema. Det kan også være et sensitivt tema for noen, siden temaet på en måte er litt «tabulagt» og kanskje ikke det vanligste å prate om i for eksempel matpausen. Siden tema kan være sensitivt kan dette være en konsekvens, siden det kan være vanskeligere å innhente informasjon dersom informantene opptrer som tilbaketrunkne. Min opplevelse var at de forskjellige lærerne ikke hadde problemer med å snakke om erfaringene sine rundt overvektige elever i kroppsøvfingsfaget.

Konfidensialitet omhandler å beskytte informantene mot at datamaterialet ikke kan identifisere dem (Kvale & Brinkmann, 2015). Før jeg startet å skrive denne oppgaven måtte jeg sende meldeskjema til Norsk senter for forskningsdata (NSD), og få søknaden godkjent før jeg kunne starte å forske. Jeg måtte også sende meldeskjema til Faktultet for helse- og idrettsvitenskap (FEK). Dette søkes om for å melde fra om at mastergraden skal skrives, og at flere personer vil bli involvert. Dette søkes også om for å beskytte og opprettholde deltakerens identifikasjon. En slik prosess tar tid, og kan oppfattes som krevende for forskeren, men det er med spesiell tanke på at deltakernes sikkerhet skal bli ivaretatt. For å videre beskytte informantenes anonymitet har alle opplysninger blitt behandlet konfidensielt. Situasjoner som kan være identifiserbare har også blitt utelatt i teksten.

3.9 Validitet og reliabilitet

Validitetsspørsmål er en del av forskningsprosessen, ettersom forskeren må sikre seg kvalitet og troverdighet rundt det temaet som undersøkes (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276- 277). Spørsmålene omhandler forskningens gyldighet og pålitelighet, spørsmål som handler om tillit til forskeren, for eksempel hvilke begrensninger forskeren har gjort og om forskeren kan ha påvirket de endelige resultatene (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 222).

«Validitet» er begrepet Postholm & Jacobsen (2018) benytter for å beskrive gyldigheten i kvalitativ forskning. Begrepet «reliabilitet» er begrepet Postholm & Jacobsen (2018) bruker for å beskrive forskningens pålitelighet (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 222). Jeg skal nå gå gjennom studiens validitet og reliabilitet.

Denne studiens *validitet* eller studiens gyldighet baserer seg på studiens virkelighetsoppfatning. Ifølge Postholm & Jacobsen (2015) er det viktig å stille seg selv spørsmål rundt hvor godt begrepene man som forsker bruker representerer virkeligheten (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 229). I kvalitativ forskning vil gyldigheten avhenge av i hvilken grad abstrakte begreper er meningsfulle, dette gjelder både for forskeren selv og for leserne av forskningen ifølge Postholm & Jacobsen (2015). I denne studien er det forskeren som har tolket og analysert datamaterialet, og funnene som senere vil bli belyst er plukket ut av forskeren selv. Funnene er tolket og beskrevet i resultatkapittelet og det er opp til leser å reflektere over om funnene er troverdige. Jeg som forsker har ingen grunn til å påvirke resultatene i en annen retning enn hva som er virkeligheten av studien. Funnene som er gjort kan også ses på som realistiske. Gyldigheten til studien kan også forsterkes med å vise åpenhet rundt forskningsprosessen. Det å gi leseren grundige beskrivelser for metodiske valg og begrensninger.

Denne studiens *reliabilitet* eller pålitelighet er forsøkt å oppnå ved å redegjøre grundig for de metodiske valgene som studien bygger på. Beskrivelsen av målet med studien, valg av metode, datainnsamling og etiske overveielser har blitt redegjort for. Valg av kvalitativt intervju for å belyse lærerens erfaringer og opplevelser med overvektige elever på et naturlig og ekte plan. For å ikke påvirke informantene valgte jeg og ikke gi dem mer utfyllende informasjon enn det jeg gjorde. Informantene visste ingenting om hvilke spørsmål de kom til å bli stilt, og derfor blir svarene mer «ekte». De har ikke øvd på hva de skal si, siden de ikke fikk muligheten til å forberede seg. Dette er noe som kan styrke funnene i studien. Transkriberingen av intervjuene ble også gjennomført i nær ettertid, og lydopptakene ble transkribert så godt som ordrett på grunn av den høye kvaliteten. Dette kan styrke påliteligheten til datainnsamlingen og studien generelt, men det er igjen til leseren å reflektere over det ovennevnte.

4.0 Resultater og diskusjon

I dette kapittelet skal jeg presentere mine funn fra dataanalysen, samtidig som jeg skal etterfølge med diskusjon rundt de forskjellige resultatene opp mot relevant teori.

Datagrunnlaget er grundig analysert, og jeg har plukket ut ulike funn jeg finner relevant for denne studien. Analysen tar utgangspunkt i de tre hoveddeler fra intervjuguiden (forventninger, tilrettelegging og erfaringer), og disse hoveddelene vil bli presentert og diskutert hver for seg.

4.1 Forventninger til overvektige elever

Gjennom analysen beskrev informantene hva slags forventninger de hadde til overvektige elever i kroppsøvningsfaget. Analysen knyttet til hovedtemaet «forventninger» resulterte i tre forskjellige undertema, «Ferdigheter», «Motivasjon/innsats» og «Selvbilde».

Forventningene til overvektige elever var noe forskjellig fra lærer til lærer, men på et generelt plan fremstår forventningene angående ferdigheter, motivasjon, innsats og selvtillit som lavere enn til forventningene hos normalvektige elever. Lærerne forventet at ferdighetene til de overvektige elevene var mindre gode, at motivasjonen var lavere og at de hadde et dårligere selvbilde.

Ferdigheter

Lærerne forventet at overvektige elever hadde dårligere fysiske ferdigheter enn normalvektige elever i faget. De forventet for eksempel at overvektige elever ikke var like raske som de normalvektige elever. Enkelte av lærerne forventet at overvektige hadde større vansker for å bevege seg. Flere av lærerne forventet at overvektige elever gav lettere opp enn normalvektige elever. På grunn av at aktivitetene ble for tunge for de overvektige elevene å henge med på, noe som hentyder til at lærerne mente at elevene var i dårlig fysisk form.

«Det er vanskeligere for de som er store å bevege seg, og de er ikke like raske (...).» Anne
«Når du vet du ikke er raskest i løypa så trenger ikke du begynne først i rekken. Altså gjøre de litt bevisste på at jeg trenger ikke gjøre andre irriterte unødvendig». Gina

Motivasjon og innsats

Lærerne forventet at motivasjonen og innsatsen var lavere hos overvektige elever enn hos normalvektige elever. Innsatsen opplevdes varierende, men generelt forventet lærerne at

overvektige elever skulle ha mindre innsats og lavere motivasjon for faget. Flere av lærerne mente at andre elever ofte hadde stor respekt for de overvektige elevene som ga god innsats. Alle lærerne forventet at elevene skulle prøve så godt de kunne, men at manglende tro på seg selv hindret dem. Enkelte av lærerne opplevde også at de overvektige elevene hadde «overraskende bra» innsats, men at de igjen ble holdt tilbake på grunn av lave ferdigheter (selvopplevd i hvert fall). Informantene mente at det var vanskeligere å motivere de overvektige elevene siden de ofte trakk seg bort, satt seg på benken, eller ønsket å gjøre andre ting. Lærerne motiverte dem med å gi dem ros, komplimenter, og lot dem av og til velge aktiviteter i kroppsøvingstimen. Motivasjonen fremstod likevel som lav hos de overvektige elevene.

«Det jeg ønsker er at de skal finne gleden i dette her, ikke at det er et forferdelig ork». Cecilie
«Jeg tror nok innsatsen er litt sånn halvhjertet for det er akkurat som at nå gir jeg opp litt, eller dette får jeg ikke til så godt likevel». Else

Selvbilde

Lærerne forventet at selvbildet til de overvektige elevene skulle være lavt og utilfredsstillende. Elevene forsøkte ofte nye ting, men trakk seg etterhvert siden de følte seg dumme eller utilpass. Selvtilliten opplevdes som lav av lærerne, siden elevene ofte trakk seg underveis, eller ikke lyktes i aktivitetene. Lærerne hadde ulike erfaringer for hvordan de overvektige elevene opplevde dette selv. Noen av lærerne trodde at elevene følte på annerledeshet, mens to av lærerne trodde ikke at elevene følte seg noe annerledes i forhold til de andre. Generelt sett mente alle lærerne at selvtilliten til de overvektige elevene var betydelig mindre enn for normalvektige elever. Et par av lærerne nevnte også at elevene kunne miste noen antall kilo ved hjelp av deltakelse, noe de mente kunne gagne dem.

«Jeg føler kanskje helst at de kan ha dårlig selvfølelse med tanke på å bevege seg selv, de føler seg dumme, selv om kanskje andre ikke opplever de som det». Anne
«De viser ofte et sånn dårlig selvbilde på å utføre øvelser, også setter de seg ofte ned». Frida
«Klarer vi å få de med på den aktiviteten, og den leken så vet vi jo at bevegelse gjør jo kanskje at de ekstra kiloene kan forsvinne etter hvert da». Frida

4.2 Diskusjon «Forventninger»

I denne delen av kapittelet skal jeg drøfte og diskutere de overnevnte temaene opp mot relevant teori.

Lærerne forventet som tidligere nevnt, at overvektige elever hadde fysisk dårligere *ferdigheter* i faget enn normalvektige elever. Overvektige elever var ikke like raske og smidige som normalvektige elever. Basert på informantenes utsagn virker det som om de mener at dersom man er overvektig er man ikke like god i kroppsøving. Vekt eller størrelse trenger nødvendigvis ikke ha noe å si for barnets motorikk, styrke, innsats eller hastighet, rettere sagt barnets ferdigheter (Standal & Rugseth, 2015, s. 51). Et overvektig barn har like mye grunn til å lykkes som alle andre barn, selv om eleven har andre forutsetninger. Det trenger nødvendigvis ikke å bety at eleven har dårligere ferdigheter, selv om eleven har andre forutsetninger (Standal & Rugseth, 2015, s. 51- 53). Alle er forskjellige, og forskjellighet bør fremmes som en positiv ressurs fremfor en negativ (Hartviksen & Kversøy, 2008, s. 668).

Standal & Rugseth (2015) fremhever at i en inkluderende kroppsøving må kroppsøvingslæreren anerkjenne og verdsette alle elever, uavhengig av forutsetninger og evner. Læreren må med dette akseptere elevenes kropper hvordan de er her og nå (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Kroppsøvingfaget skal videre ikke få elevene til å gå ned i vekt, eller gjøre elevene tynne, men inspirere og motivere barn og unge til livslang bevegelse (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Det er også kroppsøvingslærerens jobb å bidra til at elevene utvikler god selvfølelse og får en positiv oppfatning av kroppen (Standal & Rugseth, 2015, s. 52). Dette kan være vanskelig for elevene å oppnå dersom kroppsøvingslæreren ikke aksepterer dem for hvem de er her og nå, men lager seg en illusjon om hvordan elevene kan bli, eller burde være. Det er en av lærerne som nevner at overvekt kan reduseres over tid dersom man deltar aktivt i kroppsøvingen. I et lærerperspektiv kan dette fokuset være problematisk, siden læreren bør legge vekt på hvordan eleven er og fronte eleven på best mulig vis utfra elevenes utgangspunkt. Dette for at elevene selv skal oppleve å få et bedre selvbilde, og oppleve en indre mestringstro.

Lærerne sier også de opplever at de overvektige elevene prøver så godt de kan, og får stor respekt for innsatsen av andre elever. Det kan hentyde til at elever med overvekt blir sett på som annerledes, siden de får en «ekstra» respekt for god *innsats*. Dette kan tolkes som både

noe positivt og noe negativt. Det kan gi elevene en «selvtilittsboost», men det kan også fremme annerledeshet på en uheldig måte. Aamli (2015) viser til at kroppsøvingslæreren må anerkjenne forskjellighet i faget og fremme dette for elevgruppen. Forskjellighet i faget skal ikke fremstilles som noe negativt, men oppleves som noe positivt for den enkelte elev og for mangfoldet i en elevgruppe (Aamli, 2015). Dette med at de overvektige elevene får en ekstra respekt i seg selv trenger ikke være noe negativt, men siden det tolkes som at lærerne har lavere forventninger til de overvektige elevene kan forskjelligheten oppleves som noe negativt fremfor positivt. Elevene skal også utvikle forståelse for at alle elever har ulike muligheter, og å lære å anerkjenne forskjelligheten i mangfoldet ved å inkludere alle (Utdanningsdirektoratet, 2019). Dersom den overvektige eleven må bakerst i rekken, og aldri gjør noe stort ut av seg, som en av informantene formidler, kan det være vanskelig for elevene å oppnå en slik forståelse av mangfold og forskjellighet.

Det virker også som at lærerne forventet at *motivasjonen og innsatsen* for faget skulle være lavere for overvektige elever, siden de forventet at de overvektige elevene gav lettere opp, unngikk deltakelse, eller ikke mestret aktivitetene. Dersom en overvektig elev hadde god innsats i faget, var innsatsen «overraskende bra». Ordet sier seg selv. Det er overraskende at en slik innsats kommer fra en overvektig elev. Det burde ikke være overraskende, men forventet at alle elever gir «sin beste» innsats i faget. Det kan være enklere for elevene å gi god innsats dersom de er motiverte for kroppsøvingsfaget. Det er flere måter å motivere elevene på, men den viktigste måten er ifølge Jordet (2020) å gi elevene anerkjennelse. Jordet (2020) understreker at anerkjennelse er menneskets mest eksistensielle og grunnleggende psykologiske behov (Jordet, 2020). Anerkjennelse er en forutsetning for læring, og dersom elevene opplever anerkjennelse fra læreren kan de oppleve mer engasjement og motivasjon for faget (Jordet, 2020). Dersom elevene opplever motsatt, at de ikke opplever å bli anerkjent av læreren eller medelever, kan motivasjonen til elevene bli nedsatt.

Dette funnet kan også sammenlignes med tidligere forskning fra USA. I studien fant forskerne ut noe som er tilnærmet likt på et av denne studiens funn, nemlig at lærerne på videregående opplevde innsatsen til de overvektige elevene som variert (Li & Rukavina, 2012). Lærerne som deltok i studien prøvde å behandle elevene likt, men det viste seg i studien at lærerne mente at innsatsen til de overvektige elevene var noe dårligere enn normalvektige elevers innsats (Li & Rukavina, 2012). Disse funnene kan derfor sammenlignes, siden lærerne i denne studien også så på innsatsen til de overvektige elevene som variert, og de så på innsatsen til de overvektige elevene i sin helhet som dårligere.

Det fremstår som tidligere nevnt ganske tydelig at lærerne har lavere forventninger til de overvektige elevene, ettersom de delvis har uttrykket at ferdighetene, motivasjonen/innsatsen og selvtilliten fremstår lavere hos overvektige elever. Dette kan resultere i at elevene også får lavere forventninger til seg selv. «Pygmalion effekten» er et begrep som baserer seg på ulike forventninger fra forskjellige individer (Hancock et al., 2013, s. 632). Begrepet omhandler at «desto større forventninger man har knyttet til et individ desto større resultater vil individet oppnå» (Hancock et al., 2013, s. 632). En mulig konsekvens av dette vil derfor være motsatt, at elevene som opplever lave forventninger fra andre medelever og læreren, antagelig vil oppnå dårligere resultater. Dersom elevene opplever dårlige resultater, vil dette mest sannsynlig resultere i lav selvtillit, og dermed et dårlig *selvbilde*. Lærerne mente at de overvektige elevene var «låst» i seg selv, og hadde dårlig selvtillit. Grunnene som forårsaker et lavt selvbilde kan være mange, det kan være utseende, miljø, livssituasjon eller personlighet, men som regel kommer lav selvtillit av usikkerhet hos individet selv. Et dissonant miljø i kroppsøvningsfaget bør unngås ved å se på elevene som et individuelt subjekt med en egen historie (Standal & Rugseth, 2015, s. 56). Et dissonant miljø vil si at miljøet vil oppleves som ikke-inkluderende og utrygt. Negative holdninger og fordommer fra læreren og andre medelever kan skape et slikt miljø, og dette kan by på negative konsekvenser for elevene. Lave forventninger til overvektige elever kan føre til et slags skille mellom elevene, men det kan også føre til at elevene mister troen på seg selv. Dette kan være en av grunnene til at overvektige elever kan ha et dårlig selvbilde generelt, siden de kan mangle mestringstro. Galatea- effekten er et annet begrep som beskriver at da forventningene til et individ er satt, handler individet i samsvar med disse forventningene (Hancock et al., 2013, s. 633). Det vil si at elevene kan handle ut fra hvordan andre individer ser på dem. og ikke nødvendigvis hvordan de opplever seg selv. Det vil derfor være viktig å ha troen på alle elever, uansett evner og forutsetninger. Det kan med tanke på Pygmalion- effekten og Galatea- effekten være avgjørende som kroppsøvningslærer å ha lik tro på alle elevene, slik at elevene skal oppnå best mulig resultater.

4.3 Tilrettelegging og tilpasning for overvektige elever

Et annet hovedtema jeg ønsker å sette søkelys på i henhold til denne studien, er hvordan lærerne tilpasset undervisningen for overvektige elever. Dette resulterte i tre undertemaer: «Grupperinger», «Elevmedvirkning» og «Avverging av ubehagelige situasjoner». Lærerne fortalte i intervjuene at de tilpasset undervisningen ved å dele klassen inn i mindre grupper. Noen av lærerne fokuserte på høyere aktivitetsnivå i små grupper, og noen fokuserte på nivådelt undervisning. Enkelte av lærerne var også opptatt av elevmedvirkning i kroppsøvningsfaget. Elevene skulle av og til være med å bestemme hvilke aktiviteter som skulle gjennomføres i faget, for å revitalisere og bevare motivasjonen til elevene. Lærerne tilpasset også undervisningen for overvektige elever ved grundig planlegging av undervisningen. På denne måten kunne lærerne forutse og forhindre ubehagelige situasjoner som kunne oppstå for de overvektige elevene.

Gruppering

I intervjuene beskrev deltakerne hvordan de tilpasset undervisningen for elevene. Lærerne hadde forskjellige måter å tilrettelegge og tilpasse undervisningen på, men de fleste av informantene fortalte at de benyttet seg av grupperinger i kroppsøvningsfaget. Alle deltakerne var også opptatt av variert undervisning og varierte gruppesammensetninger. Lærerne delte opp klassen etter tilfeldighet, nivå eller trivsel. Dette gjorde de av tre forskjellige grunner: 1) Aktiviteten anses å være høyere i mindre grupper, elevene slipper blant annet å stå i kø å vente; 2) Elevene kan føle mer åpenhet rundt prøving og feiling i mindre grupper. De kan føle seg mindre iscenesatt; og 3) Elevene blir satt i grupper med andre elever som anses å være på samme nivå. Elevene kan derfor utføre forskjellige aktiviteter etter ulike nivåer. En av lærerne delte også gruppene opp i samme kjønn, slik at nivået ble jevnere. Den samme læreren la også vekt på at de «flinke» elevene også trenger utfordringer, og derfor benyttet hun seg av grupperinger. Deltakerne beskriver også de mindre gruppene som mer trygge, og at det ikke er like stort fokus på prestasjon i små grupperinger.

«Jeg tenker at man gjerne må dele elevene i mindre grupper, for ofte er det skummelt å gjøre aktiviteter i store grupper». Anne

«Ofte så deler jeg de inn i gutter og jenter, og ofte så må jeg dele dem for å legge til rette for de som er gode». Dina

Elevmedvirkning

Enkelte av lærerne nevnte at de tilpasset undervisningen ved å benytte seg av elevmedvirkning. Informantene spurte av og til elevene hvilke aktiviteter som var å foretrekke, slik at de kunne gjøre mer av disse aktivitetene. Informantene beskrev også at de observerte elevgruppen underveis i aktiviteter, og dersom aktiviteten var vellykket og elevene synes aktiviteten var gøy, holdt de aktiviteten gående. Aktiviteter som elevene likte, ble ofte repetert. Da det gjaldt elevmedvirkning fra overvektige elever, tok lærerne et ekstra hensyn. De spurte oftere de overvektige elevene om hva de ønsket å gjøre i kroppsøvingstimen, fremfor å spørre de normalvektige elevene.

«Kanskje jeg kan spørre de om det er noen aktiviteter de synes er gøyere enn andre så kan vi gjøre det litt». Cecilie

«Jeg kan be de velge aktivitet neste gymtime for eksempel. Spør hva han eller hun har lyst å leke». Gina

Avverging av ubehagelige situasjoner

Flere av lærerne fortalte i intervjuene at de ikke gjorde så mye ekstra for å tilpasse kroppsøvingstimene for overvektige elever. Det de gjorde var å planlegge timene grundig slik at ikke uforutsette eller ubehagelige situasjoner skulle oppstå for elevene. Med dette mente de at de hadde gjort det aller viktigste for å tilpasse undervisningen. Flere av lærerne nevnte at de for eksempel aldri kunne funnet på å hoppe høydehopp med elevene, dersom det var en eller flere overvektige elever i klassen. Dette begrunnet de med at denne aktiviteten kunne oppleves som svært krevende for en overvektig person. Informantene mente at aktiviteten mest sannsynlig ville oppleves som ubehagelig for overvektige elever, og derfor droppet de denne aktiviteten. Det var også flere aktiviteter lærerne valgte å avstå fra med tanke på tilrettelegging for overvektige elever. Aktiviteter der elevene skulle bære hverandre, sitte på ryggen, kjøre trillebår eller andre aktiviteter der elevenes kroppsvekt var involvert, valgte lærerne bort.

«Altså det er særlig det å unngå situasjoner som de ikke kan lykkes i. Jeg hadde jo aldri funnet på å ta noe sånn bærer hverandre på ryggen frem og tilbake». Else

«Jeg utsetter de ikke for noe som kan være ubehagelig for dem, for det har de nok av i hverdagen». Beate

4.4 Diskusjon «Tilrettelegging og tilpasning»

I denne delen av kapittelet skal jeg drøfte og diskutere de overnevnte temaene opp mot relevant teori.

Lærerne tilpasset som tidligere nevnt undervisningen på flere forskjellige måter. Flertallet av lærerne var positive til å dele klassen inn i *grupperinger* i kroppsøvingstimene. Dette gjorde de i aller størst grad på bakgrunn av elevenes trygghet. Lærerne ønsket at elevene skulle få varierte økter med variasjon av ulike grupperinger og aktiviteter. Lærerne valgte å dele klassen opp med forskjellig hensikt, enten det gjaldt trivsel, nivå eller kjønn.

Grupperinger i kroppsøvingsfaget kan ifølge Standal & Rugseth (2015) være til fordel for elevene. Elevene kan gjennom å bli satt i forskjellige grupper oppleve mer tilhørighet, siden ulike grupperinger utvider det sosiale handlingsrommet, og kan derfor åpne mer opp for inkludering og tilhørighet (Standal & Rugseth, 2015, s. 108). Med tanke på elevenes trygghet kan dette derfor være en fordel. Det å oppleve tilhørighet i en gruppe vil mest sannsynlig styrke elevenes trygghet, og dermed kan det bli lettere å oppnå bedre resultater.

Organisering av grupper etter nivå kan være med å styrke elevenes læringsutbytte, fordi læreren lettere kan tilpasse etter gruppens faglige nivå (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 1). På den andre siden kan nivådelt undervisning bidra til at de «svake» elevene ikke får økt sitt læringspotensial, siden de «sterke» elevene ikke lenger kan påvirke dem positivt (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 1). Grupperinger med svakt presterende elever kan oppleves som lite læringsfremmende over tid, ettersom forventningene til læring ofte er lavere i disse gruppene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 1). Ifølge empirisk forskning tyder det på at differensiering etter faglig nivå, har enten negativ eller svak positiv effekt, spesielt med tanke på elever med lave eller middels høye presentasjoner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 2). Elever med høye presentasjoner derimot kan dra nytte av nivådelt undervisning, men effektene er ikke betydelig store. Det er faktisk godt dokumentert at elever med høye presentasjoner kan oppnå like gode resultater i heterogene grupper, fremfor nivåbaserte grupper (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 2). Dette hentyder til at det kan være lite effektivt å dele elevene opp i grupper etter ulikt nivå med tanke på tilrettelegging og læring.

Grupperinger etter kjønn i kroppsøvningsfaget er ifølge Klomsten (2012) mer positivt for jenter enn for gutter. Forskning viser til at gutter er mer selvsikre enn jenter når det kommer til kjønnsblandet kroppsøving (Klomsten, 2012, s. 5). Jentene derimot viser større selvsikkerhet når kjønnene er separate i faget. Dette er fordi at ved kjønnsdelt undervisning opplever jentene oftere at de er i en mer jevnbyrdig gruppe. Det oppleves som sjeldnere at deltakere presterer bedre enn dem selv (Klomsten, 2012, s. 5). For guttene vil dette vise til et motsatt mønster, siden kjønnsblandet undervisning vil for dem bety at det er deltakere som presterer dårligere enn dem selv (Klomsten, 2012, s. 5). Moen & Westlie (2020) referer til at gutter ofte trives bedre i kroppsøvningsfaget enn jenter. Dette er fordi at undervisningsformene som blir benyttet ofte egner seg bedre for det maskuline enn det feminine (Moen & Westlie, 2020). Det kan se ut som at kjønnsdelt undervisning verken gagnar det ene eller andre kjønn, og at det mest lærerike for elevene er å være i grupper der forskjellighet kommer til uttrykk. Verken grupperinger etter nivå eller grupperinger etter kjønn bør benyttes for ofte. Dette er fordi det kan se ut til at svakere elevene lærer mer av å være i lag med sterke elever, og fordi at kjønnsdelt undervisning legger til rette for de «flinke» elevene. Elevene trenger å bemerke seg at alle er forskjellige, siden det ofte er gjennom forskjellighet at elevene lærer (Aamli 2015). I denne sammenhengen fremhever også Aamli (2015) at kroppsøvningslæreren bør velge aktiviteter der elevene får mulighet til å yte ulikhetene de har mellom seg. Dette kan bli mer problematisk å oppnå lærerne grupperer etter nivå eller kjønn. Forskjelligheten blant elevene bør være utgangspunktet for læring, ettersom elevene ifølge Utdanningsdirektoratet (2019) skal utvikle forståelse og anerkjennelse rundt forskjellighet i mangfoldet ved å inkludere alle. Grupperinger bør derfor vurderes etter forskjellighet, trygghet, og noen ganger tilfeldighet om dette lar seg gjøre.

Som tidligere nevnt skal også skolen legge til rette for inkludering. Det kan ifølge Standal & Rugseth (2015) gjøres med å legge til rette for ulike grupperinger der samarbeid er i fokus. På den ene siden kan grupperinger oppleves som at elevene får anerkjennelse og tilhørighet i gruppen, men grupperinger kan også oppleves på godt og vondt (Standal & Rugseth, 2015, s. 105). På den andre siden kan det bli ganske synlig om man blir inkludert eller ekskludert, særlig om man blir ekskludert fra en gruppe med dominante elever. Læreren bør derfor legge til rette for en mer oppgaveorientert læring (Standal & Rugseth, 2015, s. 105). Med å legge til rette for en oppgaveorientert læringsform kan dette redusere faren for sosiale sammenligninger, som ofte skjer i en mer resultatorientert kroppsøving (Standal & Rugseth, 2015, s. 105). Fokuset vil heller da ligge på å løse bevegelsesoppgaver i samarbeid eller

individuell, og kroppsøvningsfaget skal skape muligheter for å legge merke til forskjellige kroppslige forutsetninger og situasjoner, hvor elevene erfarer forskjellighet i faget (Standal & Rugseth, 2015, s. 105).

I tidligere forskning fra USA viste det til at de overvektige elevene som deltok i studien uttrykte bekymring over å prestere foran jevnaldrende elever (Trout & Graber, 2009). I min studie viste det til at lærerne valgte å dele elevene inn i grupper, nettopp på grunn av tryggheten som ofte oppleves i mindre grupperinger. Med dette vil det muligens være en fordel å dele elevene opp i mindre grupper. Slik kan de overvektige elevene få en mindre gruppe jevnaldrende å prestere ovenfor. Slik at kanskje deltakelsen øke blant elever med overvekt, noe Trout & Graber (2009) bemerket seg i studien de gjennomførte. Det er altså både fordeler og ulemper ved å benytte seg av grupperinger i kroppsøvningsfaget.

Noen av lærerne tilpasset også opplæringen ved å bruke *elevmedvirkning*. Lærerne spurte noen ganger de overvektige elevene om hva de ønsket å gjøre i kroppsøvingstimene. Informantene fortalte at de gjorde dette for å skape mer engasjement og høyere motivasjon hos de overvektige elevene. Utdanningsdirektoratet krever at elevmedvirkning skal prege skolens praksis, med dette menes det at elevene skal medvirke og ta medansvar i læringsfellesskapet, som de skal skape sammen med lærerne (Utdanningsdirektoratet, 2020). I forskrift til opplæringsloven (§3-12) skal også elevene være med å delta aktivt i vurderingen angående eget arbeid (Tjønn & Ræder, 2020). Ifølge Tjønn & Ræder (2020) kan elevmedvirkning være et nyttig verktøy i undervisningen, men verktøyet skal brukes hensiktsmessig. Elevmedvirkning i alle fag bør verken være for lav eller for høy, og kan i praksis derfor bli en stor utfordring (Tjønn & Ræder, 2020). I dette tilfellet ønsket lærerne å motivere de overvektige elevene i kroppsøvningsfaget, ved å la dem elev medvirke i undervisningen. Dette var en av tilpasningene de gjorde for overvektige elever. Informantene hadde hensiktsmessige grunner for å la elevene medvirke undervisningen. Lærerne mente at de lot de overvektige elevene av og til bestemme aktiviteter. Dette gjorde de for å få opp motivasjonen og engasjementet til elevene. Det kan være styrker og svakheter å la «visse» elever medvirke i undervisningen. Det positive kan være bedre innsats og deltakelse fra de elevene som får lov til å medvirke undervisningen. De kan oppnå en større motivasjon for faget og få bedre selvtillit, dersom de velger aktiviteter de vet at de mestrer. Ulempen kan være at dersom elevene ikke får lov å medvirke, kan de plutselig bestemme seg for å ikke delta, siden de ikke er med på å bestemme aktivitetene. En annen ulempe kan være de elevene

som aldri får lov til å medvirke undervisningen. De elevene som ikke får lov, kan føle seg mindre anerkjent og mindre viktige. Det kan derfor være lurt som kroppsøvingslærer å variere på hvem som blir spurt om å medvirke i undervisningen, slik at det ikke oppleves som urettferdig.

Det var også noen av lærerne som tilpasset undervisningen, allerede før undervisningen hadde startet. De tilpasset undervisningen til de overvektige elevene med grundig planlegging, slik at elevene ikke skulle havne i ubehagelige situasjoner. De gjeldende lærerne mente at de ikke gjorde noe ekstra for å tilpasse undervisningen for de overvektige elevene, utenom at de gjorde en grundig jobb i planleggingsprosessen. Ved å *avverge ubehagelige situasjoner* for overvektige elever i kroppsøvingsfaget mente lærerne at undervisningen var tilpasset mer enn nok for elevgruppen. Overvektige elever trenger heller ikke ha økt behov for oppmerksomhet (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Elever med overvekt kan som alle andre elever ha gode fysiske ferdigheter i faget, være utholdende, smidige og sterke (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Dette kan være nok grunnlag til at det ikke trengs noen mer komplisert form for tilrettelegging angående overvektige elever, men tilrettelegging og tilpasning er som tidligere nevnt individuelt, og må tilpasses hvert enkelt individ. Fokus på kroppsfasong og vekt kan imidlertid føre til at elever med overvekt vil føle seg ekskludert fremfor inkludert på grunn av den uønskede oppmerksomheten mange overvektige elever opplever (Standal & Rugseth, 2015, s. 53).

4.5 Lærerens erfaringer

Det siste hovedtema for denne studien er hvordan lærerne opplevde og erfarte å ha overvektige elever i kroppsøvingsfaget. Gjennom intervjuene og analysen beskrev informantene hvilke erfaringer de hadde fra kroppsøvingsfaget, der de hadde overvektige elever i klassen. Analysen knyttet til hovedtema «Erfaringer» resulterte i to forskjellige undertema. Lærerne opplevde at det var lurt å være «Tett på elevene» og de erfarte at elevene «Gir opp/orker ikke» å delta på samme måte som normalvektige elevene. Lærerne erfarte også at det var viktig å være tett på elevene, slik at de kunne fange opp eventuelle blikk og kommentarer som refererte til de overvektige elevene. Informantene mente også at for å kunne klare å være tett på elevene, måtte lærerne kjenne elevgruppen godt og ha gode relasjoner med elevene. Omtrent alle informantene sa seg enig i dette, og alle sju informantene prøvde så godt de kunne for å bekjempe negative holdninger, kommentarer og blikk fra andre elever.

Tett på elevene

Alle informantene var enige i en ting underveis i intervjuene. Lærerne hadde nulltoleranse for mobbing angående elever med overvekt. De forklarte dette på forskjellig vis, men alle var enige om at kommentarer, blikk og holdninger jobbes kontinuerlig med i kroppsøvingsfaget. Lærerne mente de var gode på å snakke om temaer der forskjellighet mellom mennesker kom til uttrykk, og at de la frem at forskjellighet var noe positivt for mangfoldet. Det å ha slike samtaler med elevene mente de kunne forebygge uønskede kommentarer, blikk og dårlige holdninger fra elevene. Lærerne mente med dette at man måtte være tett på elevene, observere dem nøye, kjenne elevene godt og enkelte av lærerne ønsket å ha en voksen i garderoben. Dette gjaldt særlig for lærerne på mellomtrinnet. Dette ønsket de for å ha fullstendig kontroll over elevgruppen, både før og etter kroppsøvingstimen. De fleste av lærerne hadde erfaringer med at de andre elevene ofte kunne finne på å slenge negative kommentarer til de overvektige elevene. Dette fortalte samtlige lærere at de hadde null toleranse for. Dersom dette faktisk skjedde i kroppsøvingstimen ville det få konsekvenser for de elevene dette gjaldt, men de fleste av informantene fortalte at de ikke hadde opplevd dette i nyere tid på skolen. Flere av lærerne var uansett enige i at det var lurt å være tett på elevene i kroppsøvingsfaget, nettopp på grunn av mobbing.

«Alle små kommentarer og blikk som ikke oppdages er nok til å sette spor vi må motvirke».

Beate

«Jeg opplevde at jeg trengte hjelp i garderoben, at liksom her må jeg ha noen for å forebygge så det ikke skal komme noe sånne kommentarer». Gina

Gir opp/Orker ikke

Flere av lærerne hadde som tidligere nevnt erfaringer med at de overvektige elevene ofte gav seg lettere enn andre elever. Informantene fortalte også at de opplevde at overvektige elever ofte ikke orket å delta i diverse aktiviteter, eller i kroppsøvingstimene generelt. Lærerne hadde stort sett erfaringer med at de overvektige elevene hadde dårligere fysisk form, at de var mindre motiverte for faget og at innsatsen var variert. Dette mente de var noe som gjenspeilte seg for de fleste elever med overvekt. De understrekte likevel at det fantes også noen unntak. Dette var ifølge informantene de underliggende grunnene til at overvektige elever ofte valgte å gi opp eller ikke orket å delta i kroppsøvingstimene.

«Det er ikke noe gøy å alltid være den dårligste når du orker». Dina

«Det å gi opp er jo ganske gjenkjennelig». Cecilie

4.6 Diskusjon «Erfaringer»

I denne delen av kapittelet skal jeg drøfte det siste hovedtemaet «Erfaringer» med overvektige elever for lærere i kroppsøvingfaget og diskutere dette temaet opp mot relevant teori.

Informantene fortalte gjennom samtale fra intervjuene hvilke erfaringer de hadde med overvektige elever i kroppsøvingfaget. De fleste av lærerne hadde erfaringer med at det var lurt å være ekstra *tett på* elevene for at ikke elevene skulle komme med negative kommentarer, blikk eller dårlige holdninger rettet mot elever med overvekt. Dersom lærerne var tett nok på elevene, observerte elevgruppen grundig og hele tiden fulgte med på hva som foregikk i gymsalen, erfarte lærerne at negative kommentarer og blikk ble så godt som fraværende i kroppsøvingstimene.

Læringsarenaen i kroppsøving er en læringsarena hvor forskjellene mellom elevene synliggjøres i møte med hverandre (Standal & Rugseth, 2015, s. 104). Forskning gjort av Rugseth (2011) omhandlet hvordan 16 kvinner og menn vokste opp som overvektige i Norge

(Standal & Rugseth, 2015, s. 49). Intervjupersonene hadde flere minner fra oppveksten, der de som overvektige ble oppfattet som et problem, og en bekymring for alle rundt seg. (Standal & Rugseth, 2015, s. 49) Det er også gjort forskning fra USA, der barn i skolealder skulle fortelle hvem de helst ville være venner med. Av alle barna som deltok i undersøkelsen ville de helt til sist være venner med overvektige personer. De ønsket heller å være venner med barn med funksjonsnedsettelse fremfor overvektige barn (Puhl & Latner, 2007, s. 561). Med stigmatisering følger det ofte med mobbing og utestengelse, som kan føre til psykiske plager og redusert livskvalitet som er utbredt blant overvektige personer (Standal & Rugseth, 2015, s. 49). Resultater fra nyere forskning om inkludering i skolen, tyder likevel på at skolen har blitt et bedre sted å være for mange elever (Standal & Rugseth, 2015, s. 87). Dette kan ha noe å gjøre med at lærerne er såpass «tett på» elevene i moderne tid og at lærerne er såpass reflekterte over dette, noe det tyder på at informantene er. Elevene gis ikke rom for å stigmatisere andre elever, eller komme med nedlatende kommentarer. Dersom stigmatisering skjer i skolen i dag, er faktisk lærere pålagt å håndtere situasjonen og behandle saken umiddelbart ettersom Opplæringsloven (Lov 17. juni 1998 om grunnskolen og den videregående opplæringa kapittel 9A) krever dette. Dette kan å være en av grunnene til at informantene er såpass opptatt av stigmatisering, og ønsker å være så tett på elevene som de makter.

Flere av informantene hadde også erfaringer med, at elever med overvekt hadde lettere for å gi opp. Informantene opplevde at de overvektige elevene ofte gir opp, siden de ikke orket å delta i kroppsøvingstimene, eller ikke mestret aktivitetene. Det kan anses som et problem at noen eller flere elever ikke liker å være aktive, eller ikke føler seg hjemme i den organiserte idretten, eller av andre grunner ikke trives med å være aktive (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). I et lærerperspektiv kan dette anses å være en pedagogisk utfordring, det å sørge for at disse elevene kommer i aktivitet (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Dette kan ses på som en inkluderingsutfordring, der elever som ikke deltar ofte havner på utsiden (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Dersom disse elevene erfarer med kroppen at de hører til i bevegelse, kan de oppleve å havne på innsiden (Standal & Rugseth, 2015, s. 53). Aktivitetsprinsippet blir derfor en problematisk og pedagogisk utfordring. Inkluderende kroppsøving blir dermed noe annet enn tiltak og tilpasninger mot overvektige elever, i den hensikt at de skal nå sin daglige aktivitets-dose (Standal & Rugseth, 2015, s. 53).

4.7 Metodisk diskusjon

Alle studier har sine styrker og sine svakheter. Det er viktig å være bevisst på disse når en skal bruke kunnskapen som har kommet fra studiene.

Det er forsøkt å oppnå pålitelighet i denne studien ved å redegjøre for de metodiske valgene som studien bygger på. Valg av design, metode, datainnsamling og etiske overveielser har blitt presentert og beskrevet. Kvalitativ metode ble valgt for å belyse hvordan lærerne opplever elever med overvekt i kroppsøvningsfaget, der informantenes virkelighet framstillinger verdsettes høyt (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 89). Jeg benyttet meg av den kvalitative metoden for å studere ting i deres naturlige settinger, og tolke fenomener utfra den oppfatningen informantene har gitt dem (Ryen, 2012, s.18).

I analyseringsprosessen var det nødvendig å foreta noen avgrensninger, for å redusere studiens omfang og tekstmengde i fremstillingen av funnene. Dette medførte det at jeg måtte utelate noe av informasjonen til informantene, og å fokusere på et begrenset utvalg av det totale intervjumaterialet. Jeg som forsker kan ha påvirket forskningsprosessen, for eksempel med hvilke spørsmål jeg valgte å stille informantene, og eventuelle oppfølgingsspørsmål som ble stilt. Tilstedeværelsen min kan også ha vært en påvirkningsfaktor i selve intervjuet, dersom informantene fortalte meg hva de trodde jeg ønsket å høre eller forventet av dem (Hammersley & Atkinson, 2004, s. 157).

Funnene fra denne studien er komplekse. Det er funn som har blitt fremstilt av meg som forsker, og hvordan jeg har analysert og fremstilt datamaterialet kan ha betydning for funnene, men jeg har forsøkt å fremstille funnene på en måte som gir åpenhet for tolking av andre lesere. Jeg har også hatt fokus på å formidle resultatene på en mest mulig objektiv måte.

Det finnes både styrker og svakheter med å benytte seg av kvalitativ metode. En svakhet med kvalitativ metode kan blant annet være at det ikke finnes et fasitsvar (Postholm & Jacobsen, 2018). Derfor er det problematisk for forskeren å vurdere om svarene er gyldige for andre enn intervjuobjektet (Postholm & Jacobsen, 2018). Derfor har kvalitativ metode lavere overføringsverdi, noe som tilsier at metoden kan være mindre troverdig enn kvantitativ metode, siden kvantitativ metode bruker faktiske tall og begrunnes ut fra fakta (Postholm & Jacobsen, 2018). Det kan også være problematisk å vurdere det intervjupersonene sier, siden forskeren kan ha betydning for hva som blir formidlet. Informantene kan fortelle det de tror at

forskeren ønsker å høre, derfor kan svar og resultater være «manipulert» (Postholm & Jacobsen, 2018). Angivelig finnes det flere styrker ved å bruke kvalitativ metode som forskningsmetode. Kvalitativ metode er ofte mer gunstig å ta i bruk dersom forskeren ønsker å komme i dybden av et tema (Postholm & Jacobsen, 2018). Som i mitt tilfelle i denne studien. Med kvalitativ metode har forskeren mulighet til og stille spørsmål som undres på, og det dukker stadig opp flere spørsmål man kan stille underveis i et intervju. Forskeren kan også komme på flere spørsmål mens han eller hun studerer datamaterialet. Forskeren har også mulighet til å omformulere og stille spørsmål på nytt (Postholm & Jacobsen, 2018). Dette opplevde jeg som en fordel, spesielt med tanke på at jeg gjorde et pilotintervju i forkant. Min oppfatning er at jeg kom mer i dybden av temaet.

En svakhet eller en mangel i denne studien var at jeg kun brukte kvinnelige informanter til intervjuobjekter. Dette kan utgjøre en forskjell for resultatene til studien, og ved å bruke begge kjønn som informasjonskilde kan man forske på om det finnes noen likheter og forskjeller mellom de ulike kjønnene. En annen vesentlig mangel denne studien har er et elevperspektiv. Jeg har kun forsket på hvordan lærerne opplever overvektige elever i kroppsøvningsfaget, men ikke tatt med elevperspektiv. Dersom jeg også hadde intervjuet overvektige elever og deres opplevelser rundt tema, kunne studien fått flere interessante resultater. Ved å bruke både elever og lærere som informanter, kan man vurdere blant annet forskjeller og likheter mellom de ulike perspektivene.

En styrke med studien er at jeg har intervjuet sju kroppsøvningslærere der funnene hovedsakelig ser ut til å være de samme, og at informantene har samme syn og erfaringer med elever med overvekt. Noe som styrker resultatene til studien. Jeg fant også noen likheter fra tidligere forskning, noe som også kan øke troverdigheten til studien.

5.0 Oppsummering og veien videre

Formålet med denne studien har vært å undersøke nærmere hvilke opplevelser og erfaringer lærere har med overvektige elever i kroppsøvfingsfaget. I dette avsluttende kapitlet vil jeg oppsummere resultatene som har blitt fremlagt, gjennom kvalitative semi-strukturerte intervjuer med sju forskjellige kvinnelige kroppsøvfingslærere. Avslutningsvis vil jeg diskutere veien videre for eventuell videre forskning.

I generell praksis erfarte flertallet av lærerne at overvektige elever hadde lavere ferdigheter, mindre motivasjon/innsats, dårligere selvbilde og at de overvektige elevene ga opp lettere enn andre elever. Hovedessensen av studien blir derfor at lærerne har generelt lavere forventninger til overvektige elever enn normalvektige elever, og at de har egne «skjulte» holdninger til denne elevgruppen, uten å være klar over dette selv. En konsekvens av dette for elevene kan være at de opplever dårligere resultater, ettersom «Pygmalion effekten» baserer seg på at «desto større forventninger man har knyttet til et individ desto større resultater vil individet oppnå» (Hancock et al., 2013, s. 632). En potensiell konsekvens av dette vil derfor bli at de elevene som opplever lave forventninger fra læreren antagelig oppnå dårligere resultater, og dermed oppnå et dårligere selvbilde. Funn fra tidligere forskning i USA, kan sammenlignes med funn gjort fra denne studien. Funnet fra tidligere forskning viste til at lærerne som deltok i studien forventet mindre av innsatsen til overvektige elever, og at lærerne opplevde innsatsen som variert (Li & Rukavina, 2012). Et funn som kan sammenlignes eller ses på med likhet i henhold til denne studien, siden lærerne fra denne studien forventet mindre av de overvektige elevene, og opplevde også innsatsen som variert.

Lærerne var allikevel veldig opptatte av elevenes deltakelse, motivasjon og trygghet i faget. De ønsket at elevene ikke skulle føle på annerledeshet, og informantene var veldig opptatt av at andre elever ikke skulle komme med negative holdninger, kommentarer, eller blikk rettet mot de overvektige elevene. Lærerne ønsket å motivere elevene ved å la dem elev medvirke til aktiviteter de ønsket å gjøre mer av, og å tilpasse undervisningen ved å lage mindre grupper som følte tryggere for de overvektige elevene å delta i. Noen av lærerne tilpasset også undervisningen med grundig planlegging, slik at de overvektige elevene skulle unngå å havne i ubehagelige situasjoner. Situasjoner som mest sannsynlig ikke elevene ville mestre, eller situasjoner der ubehag kunne ramme dem. Det siste funnet omhandlet lærerens generelle

erfaringer med overvektige elever i kroppsøvningsfaget, der lærerne erfarte at det var klokt å være «tett på» elevene for at ikke de overvektige elevene skulle oppleve stigmatisering. Flertallet av lærerne erfarte også at overvektige elever hadde større tendens til å gi opp, eller ikke delta i aktiviteter på grunn av deres egen usikkerhet og fysisk form.

Veien videre

I denne studien har jeg kommet mer i dybden av tema, og kommet frem til resultater som jeg ikke kunne forutse på forhånd av studien. Til videre forskning anbefaler jeg å studere tema på et enda grundigere plan med å få en innfallsvinkel fra mannlige informanter. En annen vesentlig mangel denne studien har er at jeg kun har sett på hvordan lærerne opplever tema, og ikke elevgruppen som tema omhandler. Derfor anbefaler jeg til videre forskning og også få med et elevperspektiv rundt tema.

Det jeg har erfart og opplevd selv rundt tema, som praksisfeltet kan ha glede av er at det ser ut til at lærerne har lavere forventninger til overvektige elever enn normalvektige elever. Det virker også som at lærerne ikke er helt bevisste på dette selv. Dette er et funn som kan komme til nytte for eventuell videre forskning. Jeg håper denne studien kan inspirere andre og at studien kan videreutvikles i fremtiden.

6.0 Referanseliste

Aamli, K. (2015). Interkulturell læring og inkludering i kroppsøving. *Utdanningsforbundet*.
https://utdanningsforskning.no/artikler/2015/sterke-kroppsopplevelser/?fbclid=IwAR0L-Nr5r2grLOXAbdAw4qixlmml_NBL-xN4NwzOXBfLmNguxQXauNp7Dp4

Aasland, E., & Engelsrud, G. (2017). «Det er lett å se hvem av dere som har god innsats» Om elevers innsats og lærerens blikk i kroppsøving. *Norges Idrettshøgskole*, Vol 1, 5-17.
<https://jased.net/index.php/jased/article/view/889/2012>

Afshin, A., Sur, P. J., Fay, K. A., Cornaby, L. & Ferrara, G. (2017). Health Effects of Overweight and Obesity in 195 Countries over 25 Years. *The New England Journal of Medicine*, 377(10), 13-27.
<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/nejmoa1614362>

Brattenborg, S., & Engebretsen, B. (2007). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk*. (utg.2). Cappelen Damm AS.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*. *University of the West of England*, 3(2), 77–101.
https://www.researchgate.net/publication/235356393_Using_thematic_analysis_in_psychology

Christensen, K. (2011). Inkluderende kroppsøving. *Norges Idrettshøgskole*.
<https://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nyheter/2015/mai/inkluderende-kroppsoving/>

De Wit, L., Luppino, F., van Straten, A., Penninx, B., Zitman, F., & Cuijpers, P. (2010). Depression and obesity: a meta-analysis of community-based studies. *Psychiatry Research*, 178(2), 230-235.
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S016517810900170X?casa_token=Y0miQi_i0XcAAAAA:T9cFYe7me-O-cgj7uQolnbFN74aH4HT5dVt2q4PE23jasWAJ_i8K-tJ08LA2fSzi_cqDIXfsQQ

Eriksen, T. B. (2012). Funksjonshemmede, kroppsoving og tilpasset opplæring i skolen. *Spesialpedagogikk*, 7, 4-13.

<https://docplayer.me/6098924-Funksjonshemmede-kroppsoving-og-tilpasset-opplaering-i-skolen.html>

Fjørtoft, I., Kjønneksen, L. & Støa, E, M. (2018). *Barn – unge og fysisk aktivitet: Operasjonalisering av anbefalingene om fysisk aktivitet og stillestiing for barn og unge i alderen 0-18 år*, Skriftserie nr 12. Universitetet i Sørøst-Norge.

https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2578038/2018_12_Fjortoft.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Flekkøy, K. G. (2019). Kroppsoving: Unge funksjonshemmede må med på egne premisser. *Forskning.no*, tilgjengelig på

<https://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nyheter/2019/mai/kroppsoving---funksjonshemmede-ma-med-pa-egne-premisser/>

Folkehelseinstituttet. (2016). *Etiske aspekter ved fedmebehandling av barn og unge: Tilleggsrapport til rapporten Effekt av tiltak for barn og unge med overvekt og fedme*. Tilleggsrapport. Folkehelseinstituttet avdeling Kunnskapssenteret.

https://fhi.brage.unit.no/fhi-xmlui/bitstream/handle/11250/2688648/etiske-aspekter-ved-fedmebehandling-av-barn-og-unge_2016.pdf?sequence=1

Glock, S., & Schuchart, C. (2021). Stereotypes about overweight students and their impact on grading among physical education teachers. *Social Psychology of Education*, 24(5), 1193-1208.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s11218-021-09649-4>

Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Simon & Schuster.

Hammersley, M., & Atkinson, P. (2004). *Feltmetodikk. Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning*. Gyldendal Akademisk.

Hancock, D. J., Adler, A. L., & Côté, J. (2013). A proposed theoretical model to explain relative age effects in sport. *European Journal of Sport Science*, 13(6), 630-637.
https://www.researchgate.net/publication/258765324_A_proposed_theoretical_model_to_explain_relative_age_effects_in_sport

Hartviksen, M., & Kversøy, K. S. (2008). *Samarbeid og konflikt- to sider av samme sak*. Fagbokforlaget.
<https://tidsskriftet.no/sites/default/files/pdf2009--668.pdf>

Helsenorge. (2019, 2. januar). *Hva fysisk aktivitet gjør med kroppen*. Helsedirektoratet.
<https://www.helsenorge.no/trening-og-fysisk-aktivitet/hva-fysisk-aktivitet-gjor-med-kroppen/>

Helsenorge. (2019, 20.september). *Overvekt og fedme hos barn og unge*. Helsebiblioteket.
<https://www.helsenorge.no/kosthold-og-ernaring/overvekt/overvekt-hos-barn/>

Walseth, K., & Hæhre, H. (2014). Heteronormativitet i kroppsøvingfaget. Skolens betydning for den lave andelen av ungdom med innvandrerbakgrunn i lærerutdanningen, *Tidsskrift for Ungdomsforskning*, 4(2), 28-51.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2014/heteronormativitet-i-kroppsovingsfaget/>

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Damm akademisk.

Jacobsen, S. E. (2017, 30. November). *Sykepleiere har fordommer mot overvektige pasienter*. Forskning.no. Tilgjengelig på
<https://forskning.no/overvekt-helsetjenester-ny/sykepleiere-har-fordommer-mot-overvektige-pasienter/306555>

Jenssen, E. S., & Lillejord, S. (2010). Hvorfor tilpasset opplæring er så vanskelig. *Bedre Skole*, 2, 8-12.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/2010/hvorfor-tilpasset-opplaring-er-sa-vanskelig2/>

Jordet, A. N. (2020). Annerkjennelse i skolen – en forutsetning for læring. *Cappelen Damm*.
<https://www.fagsnakk.no/skole-og-utdanning/laererutdanning/annerkjennelse-i-skolen-en-forutsetning-for-laering/>

Klomsten, A. T. (2012). Kjønnsdelt idrett og kjønnsblandet kroppsøving – hvorfor?
www.idrottsforum.org 2012-04-18.
<https://www.idrottsforum.org/articles/klomsten/klomsten120418.pdf>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk.

Kunnskapsdepartementet (2017). Veiledning om organisering av elevene – i henholdt til opplæringsloven §8-2 m.m.
https://www.regjeringen.no/contentassets/f94154aa3d2b491ba1ac2f7f658cb019/veiledning-om-organisering-av-elevene_oppdatert-april-2017.pdf

Laake, P., Olsen, B. R., & Benestad, H. B. (2008). *Forskning i medisin og biofag* (2. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS.

Laxdal, A., & Giske, G. (2019). Gender and the perceived learning environment in upper secondary school physical education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 25(7) 779-787.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13573322.2019.1666360>

Li, W., & Rukavina, P. (2012). Including overweight or obese students in physical education: *A social ecological constraint model*. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 83(4), 570-578.
https://www.researchgate.net/publication/291530407_Middle_School_Physical_Education_Teachers'_Perspectives_on_Overweight_Students

Meyer, H. E., & Vollarth, T. M. E. M. (2017). Overvekt og fedme i Noreg. *Folkehelseinstituttet*.
<https://www.fhi.no/nettpub/hin/ikke-smittsomme/overvekt-og-fedme/>

Moen, K. M., & Westlie, K. (2019). Kroppsøvlingslæreren som en inkluderende pedagog i skjæringspunktet mellom individ og samfunn. *Utdanningsforbundet*.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2020/kroppsovlingslareren-som-en-inkluderende-pedagog-i-skjaringspunktet-mellom-individ-og-samfunn/>

Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. Cappelen Damm Akademisk.

Puhl, R. M., & Latner, J. D. (2007) Stigma, Obesity, and the Health of the Nation's Children. *American Psychological Association*, 133(4), 557–580.

<https://psycnet.apa.org/fulltext/2007-09203-001.pdf>

Robstad, N. (2017). Intensive care nurses' experiences of caring for obese intensive care patients: A hermeneutic study [Doktorgradsavhandling, Universitetet i Agder].

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jocn.13937>

Ryen, A. (2012). *Det kvalitative intervjuet. Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Fagbokforlaget.

Rønold, I. T. (2020). Veldig mange stempler tjukke mennesker som dumme. *Tidsskrift for Den norske legeforening*.

<https://tidsskriftet.no/2020/11/reportasje/veldig-mange-stempler-tjukke-mennesker-som-dumme>

Schreier, M. (2018). *Sampling and Generalization* (s. 84-98).

Standal, Ø.F., & Rugseth, G. (2015). *Inkluderende kroppsøving*. Cappelen Damm Akademisk.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse* (utg.5). Fagbokforlaget.

Tilpassa Opplæring. 1998. Lov om Tilpassa Opplæring (Lov-1998-07-17-61) kap 1.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

Tilpassa Opplæring. 1998. Lov om Tilpassa Opplæring (Lov-1998-07-17-61) kap 9a.

<https://lovdata.no/nav/lov/1998-07-17-61/kap9a>

Tjønn, H., & Ræder, H, G. (2020). Elevmedvirkning i vurderingsarbeid. *Bedre Skole*.

<https://www.utdanningsnytt.no/elevmedvirkning-vurdering/elevmedvirkning-i-vurderingsarbeid/238474>

Trout, J., & Graber, K. C. (2009). Perceptions of overweight students concerning their experiences in physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 28(3), 272-292.

<https://experts.illinois.edu/en/publications/perceptions-of-overweight-students-concerning-their-experiences-i>

Utdanningsdirektoratet. (2019). *Hva er nytt i kroppsøving?* Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagspesifikk-stotte/nytt-i-fagene/hva-er-nytt-i-kroppsoving/>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Læring og trivsel*. Tilpasset opplæring.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Overordnet del – Et inkluderende læringsmiljø*.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.

<https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.1-et-inkluderende-laringsmiljo/?lang=nob&curriculum-resources=true>

World Health Organization. (2021) 9 juni 2021. Obesity and overweight.

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>

Vedlegg 1) Intervjuguide for lærere

Tema 1: Kroppsøvingslæreren

-Hva er din alder?

-Hvor lenge har du undervist i kroppsøvingsfaget? Hvor mange klasser har du hatt?

-Hvordan vil du beskrive deg selv som kroppsøvingslærer?

-Hvordan jobber du med kroppsøvingsfaget?

-Hvilket innhold har du i dine timer? Noe det bærer større preg av?

-Hva er det beste med å være kroppsøvingslærer?

-Hva er gøy eller givende med faget for deg?

-Utfordringer med å undervise i faget?

-Hvilke elver kan ofte bli stigmatisert i faget?

Tema 2: Lærerens erfaringer

En studie gjort på Agder fant ut at overvektige ofte kan bli sett ned på av andre. Studien viser til at mange mennesker har en tendens til å se på overvektige personer som late, dumme og umotiverte.

(Spilde, 2014).

-Hva mener du om denne påstanden?

-Kan dette forekomme i kroppsøvingsfaget tror du? Blant elevene, samhandling med medelever, forholdet til egen kropp, andre lærere? Forklar..

-Har du selv hatt overvektige elever i kroppsøvningsfaget? Fortell om situasjoner.

-Hvordan vil du beskrive elevene? Motivasjon, innsats, holdninger, måloppnåelse, deltagelse og initiativ.

-Hva gjorde du som lærer for å motivere elevene?

Tema 3: Inkludering og tilrettelegging

(Prøve å speile det informanten har sagt).

-Hva tenker du at du som lærer kan gjøre for å tilrettelegge/ inkludere elever i faget?

-Hvordan vil du inkludere elevene i faget? Få med hver enkelt?

-Er det noe spesielt en lærer bør tenke på hvis han eller hun har overvektige elever i klassen?
Forklar.

-Er det noe mer du vil tilføye eller si?

Vedlegg 2) Informasjonsskriv til informantene

Vil du delta i forskningsprosjektet?

lærerens erfaringer med overvektige elevers utbytte og opplevelser i kroppsøvningsfaget

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne mer ut av lærerens opplevelser med mulige utfordringer i kroppsøvningsfaget med hovedsenens på overvekt.

I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

En kvalitativ studie om lærerens opplevelser med overvektige elever i kroppsøvningsfaget med fokus på inkludering og tilrettelegging. Formålet med studien er å finne mer ut av lærerens opplevelser rundt planlegging og tilrettelegging av elever med mulige utfordringer i faget.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Fordi du underviser i kroppsøvningsfaget og har erfaringer med tilrettelegging og undervisning i faget.

Jeg har til sammen spurt 7 kroppsøvningslærere med bakgrunns erfaring om å delta i studien min.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse innebærer et semi-strukturert intervju med varighet på ca. 30 min – 45 min.

Opplysninger som innhentes av deg vil være navn, alder, utdanning og arbeidserfaring. I masteroppgaven vil du bli anonymisert. Intervjuet blir tatt opp med lydopptaker, og jeg vil notere meg stikkord gjennom intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Du vil være helt anonymisert i studien og du kan trekke deg når som helst. Selv etter underskrift på informasjonsskriv.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

-De som vil ha tilgang til informasjonen er kun meg og veileder (Tommy Haugen).

-For å forsikre deg om dette har jeg et sterkt passord beskyttet datamaskin der kun jeg har tilgang.

-Etter intervjuet skal jeg transkribere med engang slik at du forblir anonym.

- Enkelt hendelser eller identifiserbare situasjoner vil ikke bli belyst og du vil derfor ikke kunne bli gjenkjent i publikasjon.

-Det som eventuelt vil bli publisert er dine opplevelser, erfaringer og arbeid med tilrettelegging av kroppsovingfaget.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er sommeren 2022. Da vil transkribering og lydfiler slettes fra datamaskinen, siden studien er ferdig og levert.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *Universitetet i Agder* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Tommy Haugen, Professor ved Universitetet i Agder.

Tommy.haugen@uia.no

Eller ta gjerne kontakt med meg. Mobil: 41450596.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Marie Slettene

Tommy Haugen

Vedlegg 3) Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig. NB! Du må kunne dokumentere at du har gitt informasjon og innhentet samtykke fra de du registrerer opplysninger om. Vi anbefaler skriftlig informasjon og skriftlig samtykke som en hovedregel.

- *Ved skriftlig samtykke på papir, kan du bruke malen her.*
- *Ved skriftlig samtykke som innhentes elektronisk, må du velge en fremgangsmåte som gjør at du kan dokumentere at du har fått samtykke fra rett person.*
- *Hvis konteksten tilsier at du bør gi muntlig informasjon og innhente muntlig samtykke (f.eks. ved forskning i muntlige kulturer eller blant analfabeter), anbefaler vi at du tar lydopptak av informasjon og samtykke.*

Hvis foreldre/verge samtykker på vegne av barn eller andre uten samtykkekompetanse, må du tilpasse formuleringene. Husk at deltakerens navn må fremgå.

Tilpass avkryssingsboksene etter hva som er aktuelt i ditt prosjekt. Det er mulig å bruke punkter i stedet for avkryssingsbokser. Men hvis du skal behandle særskilte kategorier personopplysninger og/eller de fire siste punktene er aktuelle, anbefaler vi avkryssingsbokser pga. krav om eksplisitt samtykke.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, lærerens erfaringer med overvektige elevers utbytte og opplevelser i kroppsøvfaget

og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i semi-strukturert intervju.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4) Transkribert intervju

Intervju med en av de sju informantene skrevet rett av i intervjuguiden.

Tema 1: Kroppsøvingslæreren

-Hva er din alder?

52 år gammel er jeg.

-Hvor lenge har du undervist i kroppsøvingsfaget? Hvor mange klasser har du hatt?

Jeg må tenke. Jeg har undervist siden 1996. Har hatt Ca. 10 klasser.

-Hvordan vil du beskrive deg selv som kroppsøvingslærer?

Jeg prøver å tenke at det skal være litt allsidig og at det skal være fokus på at det skal være gøy.

-Hvordan jobber du med kroppsøvingsfaget?

Jeg prøver egentlig å kjøre litt sånn ukentlig, eller månedlig da så kanskje sirkeltrening, stasjonstrening, så har vi ballspill og Tarzantikken. For det er jo ja. Så passer jeg jo å på litt at det er litt turn, å stupe kråke eller om det er. I litt større klasser så har jeg også hatt en sånn turntime.

-Hvilket innhold har du i dine timer? Noe det bærer større preg av?

Turn og dans er nok det som faller meg minst naturlig. Det er kanskje det med turn og sånn at det er så mye sikring. Jeg er litt usikker på den sikringa i turnen. Det er nok det at den føler jeg meg så utrygg på. Også dans føler jeg er litt sånn at det må jeg sette meg veldig inn i også øve på. Så det er nok grunnen. De andre tingene er mye lettere å planlegge. Mer rigg med både turn og dans kanskje.

-Hva er det beste med å være kroppsøvingslærer?

Det er nok det der at du ser de i en helt annen setting. At det er et veldig motiverende fag. De fleste trives jo veldig godt i gymtimene ja. De syns det er gøy. Det er nok det.

-Hva er gøy eller givende med faget for deg?

Jeg syntes det er et veldig viktig fag. Jeg tror det er veldig viktig å ha plass til det i skolen. Det er noe som vi må gi rom til, så det er nok det at det er både viktig også ser jeg det er motiverende for elevene, og godt for meg og å se de i andre settinger enn bare i klasserommet.

-Utfordringer med å undervise i faget?

Utfordringen er vel å gi alle plass at ikke noen skal dominere og, at ikke det skal føles urettferdig at jeg skal dempe de som tar mye plass. For eksempel i ballidrett da, også det med å ta hensyn handler litt om det med modenhet også. Så det med at det skal være greit for alle så må de å kunne ta hensyn. Så det er nok det som er utfordringen, men også det med å være en god lagspiller, også det med å ikke synlig gjøre de. Det med at du kanskje kommer på lag med noen som ikke løfter laget, at man da klarer å tenke at det er for lek. Det er ikke alvorlig konkurranse vi driver på med. For det er jo noen som har mer konkurranse instinkt enn andre.

Oppfølgingsspørsmål: Hvem er det som kan dominere i kroppsøvningsfaget? Det er nok de som allerede er gode på idretten, altså de som driver med idrett kanskje på fritiden og, nå tenker jeg helst på ballspill for i turn så er det jo bare en fordel, også driver de med turn. De er jo modeller for de andre. Jeg bruker jo de og. Det kan jeg gjøre med fotball og håndball også dersom de går i håndballen og er gode på kast og de er liksom ja. Så jeg bruker de jo for å vise. Men det er nok helst fotball kanskje og fysikken også, altså store elever må man kanskje å dempe for de kan være litt brå og voldsomme noen ganger. Altså store. hva skal jeg si for noe robust altså, de som tåler masse. Ja jeg sier det.

-Hvilke elever kan ofte bli stigmatisert i faget?

Jeg tenker. Jeg vet jo at det ikke er alle som er like populære å ha på laget. Fordi at de bidrar lite, enten om de bare ikke klarer å holde fokus. For eksempel i et lag spill, eller i en staffet, eller ja hva vi holder på med og at man liksom stadig vekk må mase på dem, følg med, følg med så tenker jeg, men om de er stigmatisert det vet jeg ikke, men det der å godta bare at nå var det meg som kom på lag med deg. Jeg prøver jo uansett å gjeve ut. Men jeg tenker de ikke blir stigmatisert sånn egentlig. **Oppfølgingsspørsmål: Tror du det er noen elever som kan føle seg utenfor i faget?** Ja, det tenker jeg at det er et fag der det er så synlig at du ikke mestrer det. Det tenker jeg. Så det er et veldig viktig fag å tenke at man må jobbe med raushet.

Tema 2: Lærerens erfaringer

En studie gjort på Agder fant ut at overvektige ofte kan bli sett ned på av andre. Studien viser til at mange mennesker har en tendens til å se på overvektige personer som late, dumme og umotiverte.

(Spilde, 2014).

-Hva mener du om denne påstanden?

Ja, det tenker jeg nok.

-Kan dette forekomme i kroppsøvfingsfaget tror du? Blant elevene, samhandling med medelever, forholdet til egen kropp, andre lærere? Forklar..

Jeg tenker at. Jeg vet at dersom du er svært overvektig så blir det tungt å følge hele timen. Ikke vel? For det er veldig synlig at det er tungt for de andre, så jeg vet egentlig ikke jeg. Det er synlig for de andre at hær er det kanskje vanskelig å komme over noe, ikke vell holde tempoet. Så hva de tenker elevene? Jeg tror ikke de tenker egentlig at de er late. Det tror jeg faktisk ikke, men jeg tror nok de tenker, eller jeg tror faktisk de skjønner at dette er det en grunn til, at det ikke er så lett å komme over eller, at det er ikke så lett å holde samme farten. Det tror jeg. De elevene jeg har hatt som har hatt overvekt de ser jeg jo at de vil og, jeg ser jo på en måte at de gir alt. Det vil jeg å påstå at de ser, men de skjønner jo at nok er nok liksom.. ja.

-Har du selv hatt overvektige elever i kroppsøvfingsfaget? Fortell om situasjoner.

Ja jeg syntts at innsatsen var veldig bra. Sånn overraskende bra, for at det var et barn med alvorlig fedme. Når vi for eksempel hadde sirkeltrening, så isteden for å gå oppå det der hindret så var det jo bare rundt ikke vell? Det å tilpasse, så du allikevel tenker at du sprang, men også tenke at du bevisstgjør den personen og da. Når du vet at de er ikke fortest i løypa så trenger ikke de å begynne først i rekken, altså gjøre de litt bevisste på at jeg trenger ikke gjøre andre irriterte unødvendig at, de tilpasser seg, men det gjelder ikke bare overvektige, det gjelder jo egentlig alle at, de tenker ja okay at den er jo mye raskere så de kan først isteden for at de presser bak, men det jeg opplevde var det at jeg trengte hjelp til å i garderobe at liksom der måtte jeg ha noen som var. **Oppfølgingsspørsmål: Hvilket trinn var det på?** Det var på 2.trinn. Da begynte de å gå ned i garderoben. Da tenkte jeg at hær må jeg forbygge, så ikke de skal komme med noe sånn kommentar eller, det er kanskje ubetenksomhet, men da måtte jeg være til stede, så liksom man får fanget det litt opp hvis det skal komme noe sånt.

-Hva gjorde du som lærer for å motivere elevene?

Nei hva gjør du da, altså du må jo på en måte. Jeg er mye på tur med dem for da blir det jo sånn en skjult gymaktivitet med målet opp bakkene, så det er jo en ting. Men i gymtimen hva gjør du for noe nei igjen, du må jo prøve å legge opp til litt sånn gøye aktiviteter som på en måte de kan gjøre, ikke presse dem. Du legger ikke opp til høyde hopp liksom. De må gjøre noe for å få opp pulsen på en måte ballspill er jo alltid en innertier, men det er jo ikke veldig lett å motivere personen dersom den ikke vil. Jeg kan be de velge aktivitet, neste gymtime for eksempel. Spør hva han eller hun har lyst å leke. Det kan jeg gjøre.

Tema 2: Inkludering og tilrettelegging

(Prøve å speile det informanten har sagt).

-Hva tenker du at du som lærer kan gjøre for å tilrettelegge/ inkludere elever i faget?

Jeg tenker jo at jeg kan prøve å lage sånne åpne løyper, da når det for eksempel gjelder sirkeltrening å gjøre det mulig å bare være med å bare velge bort også sånn når du har Tarzan tikken så ser jeg jo at det fungerer for alle. Egentlig uansett når man har det sånn jevnlig også tenker jeg jo å det at for at disse elevene ikke skal bli sånne triggere da, eller irriterende eller noe sånn, så rullere hvem som er på lag og prøve å kompensere på et annet vis at, jeg vet at laget skal føles bra, så tenker jeg at det er min jobb at elevene skal føle at de er fornøyde å. Pluss at hvis det kommer noen kommentarer, eller hvis det er noe så tar jeg de til sides og forklarer, så er egentlig barn veldig kloke. De skjønner veldig mye ja.

-Hvordan vil du inkludere elevene i faget? Få med hver enkelt?

For det første de får ikke noe valg av å sitte på benken. Det er liksom sånn. Det gjør vi ikke og, de er veldig slitne for eksempel at vi holder på med noe, så da må du bare bli tatt. Litt den. Senke tempoet, bli tatt, så det er liksom det der med at du skal være i aktivitet når du har gym, så det er sånn for det første så det ikke er noe sånn smitteeffekt på det da, så er det egentlig å bare kjenne på kroppen, hvor mye klarer jeg? Ja.

-Er det noe spesielt en lærer bør tenke på hvis han eller hun har overvektige elever i klassen? Forklar.

Ja altså, jeg tror det er lurt å kjenne elevgruppa veldig godt, sånn liksom for meg som er kontaktlærer så vet jeg liksom hvilke ting som kan bli kommentert, eller jeg vet hvem som

kan være utfordrende i forhold til den eleven. Vet kanskje at, det å kjenne elevene og, det er mange sånne mekanismer som kan utløse litt sånne stygge kommentarer, eller litt blikk, eller sånn, så være litt obs på det, så jeg tror det er en fordel å kjenne elevene når du er kroppsøvlingslærer. Det er veldig mye som skjer som man ikke får med seg, dersom man ikke kjenner dem. Hvis du kjenner dem, så er det større sjanse for å forebygge å ta tak i det. Hvis det kommer en dårlig kommentar, så slår man bare litt sånn stramt ned på det at vi har fokus på at man skal ta hensyn og at det skal være gøy. Ja få vekk egentlig den der konkurransen å ikke hause opp poeng eller ikke vell? Det er liksom aktiviteten som gjelder. Det er liksom ikke resultatet egentlig, for i idretten er det kanskje det, men ikke i gymtimen. Da er det at alle skal være med alle skal kjenne på glede også, prøve å få den forståelsen inn for alle.

-Er det noe mer du vil tilføye eller si?

Nei, eller jeg tror jo kanskje når du er overvektig da at, men det kan jo være alt. Når du føler at du ikke mestrer, så må man være litt mer tålmodig. Ikke tenk at det er fordi de ikke vil. Fordi alle barn liker å bevege seg, ikke vell? Det er noe med det at, ikke tro at det er fordi de ikke vil, fordi man vet at gymfaget egentlig er et kjempepopulært fag og, det burde det være for alle ja.